

1945 SLOVENSKI HOLOKAVST 1995

1995

EL FORTIN

9-10

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov
TABOR je last in vestnik Tabora SPB. — Mnenja Tabora SPB
predstavljajo članki, ki so podpisani od Glavnega odbora.

Izdaja ga konzorcij. Predsednik: inž. Anton Matičič
Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila: za lastništvo
lic. Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

TABOR is the voice of the Confederation of the United Slovene
Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los
Anticomunistas Eslovenos Unidos.

Director: Ing. Antonio Matičič,
Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.
Propietario: lic. Ivan Korošec

Composición, diagramación y armado:

MALIVILKO - Telefax: (54-1) 307-1044

Impresión: Talleres Gráficos VILKO S. R. L., Estados Unidos 425
(1101) Buenos Aires, Argentina, Tel. 362-7215/1346

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 321.385

NAROČNINA: Za vse države 20 USA dolarjev.

Naročila, reklamacije, nakazila, pošiljajte na naslov: Bogoslav
Sustersic, Gral. Vacca 988 (1686) Hurlingham,
Pcia. Buenos Aires, Argentina.

Dopise, članke in ostalo pošto pošljite na naslov:
Ivan Korošec, A. Lanz (C. 24) 4391, 1884 Berazategui,
Pcia. Buenos Aires, Argentina.

**KO „TABOR“ PREBERETE,
POŠLJITE GA V DOMOVINO!**

**Svobodni sveta
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!**

Sept. - Oct. 1995 • Buenos Aires • Sept. - Okt. 1995

SPOMIN - OPOMIN

Nekdo je zapisal: Zgodovine ne delajo množice, ampak veliki posamezniki. Prav je zapisal.

Zato veliki časi potrebujejo velikih ljudi. Gorje narodom, ki jih takrat nimajo!

Mi nismo bili med njimi. Mi smo v velikem času usodnega presnavljanja sveta imeli velikega moža.

GENERAL LEON RUPNIK.

To pristno doumevamo šele danes. Ko ga nimamo več!

Naša tragedija je v tem, da smo ga sami zavrgli, ko bi ga najbolj potrebovali. Zaradi puhlih, na napačnih računih nastavljenih skupinskih stremiljenj.

Zato smo plačali strahotni davek. Dvanajsttisoč in več pošastno ugonobljenih mladih življenj slovenskih domobrancev — v zameno za polstoletno suženjstvo slovenskega naroda.

Izdan, zapuščen, opljuvan je general Leon Rupnik šel za njimi. Toda dvanajsttisoč in več zvođenih in ogoljufanih slovenskih domobrancev do konca ni vedelo, kam so šli. On pa je vedel. Natančno vedel. Ko že ni moglo biti več dvoma, kaj se je zgodilo z domobranci, se je pri polni zavesti odločil: „Kamor so šli moji domobranci, grem tudi jaz!“ Čeprav je mesece na svobodi imel zadosti priložnosti, da se reši, je šel naravnost do 4. septembra 1946. Do tistega skrajnega trenutka pred salvo vanj naperjenih morilskih pušk, ko je poslanstvo, za katero nam ga je v velikem času poslal sam Bog, zapečatil s krikom: „Živel slovenski narod!“

Tega je bil sposoben samo veliki človek! Tega je bil vreden človek zgodovine!

Tako je 4. septembra 1946 umrl največji Slovenec naše dobe, ki nam je preko svoje mučeniške smrti zapustil vodilo:

Svobodni Slovenci, združite se! — Za Boga — Narod — Domovino.

Slava mu!

SPOMINSKE SLOVESNOSTI V SLOVENIJI OB 50-LETNICI DOMOBRANSKIH POMOROV

Večerna simfonija petja in glasbe

Grenak, a plemenit spomin. Na petrovo in pavlovo: Glasbeni triptih v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani. „Tistim, ki bodo vstali — Resurrecturis — je Slovenski spominski odbor namenil četrtkov večer, nepozaben za vse, ki so do konca zasedli veliko dvorano. Četudi trpko spominjanje ob petdesetletnici roških, teharskih in drugih žrtev, vstajenjsko se je podarjalo!

Simfonija Pietà skladatelja akademika Primoža Ramovša. Veličastno grozovito, kakor se bolečina v človeški strtosti izpoje do samih nebes.

Rekviem skladatelja Jožeta Trošta. Spokojno v neizraznosti joka, kakor se prostranost morja odlaga v večni odpev. Exercitus grandis nimis valde skladatelja Sama Vremšaka. Odrešenjsko, kakor se nam bo navrglo ob

koncu časov, ko se bodo vse zarje strnile človeku v praznik brez meja.

Dirigent Marko Munih je prvemu in tretjemu delu dajal svojo dušo, družno s simfoniki RTV, slovenskimi opernimi solisti iz Buenos Airesa ter mešanim zborom Consortium musicum. Trošt je svoj del triptiha izvedel s svojim zborom Anton Foerster. Besedila z nadihom pesnikov — Balantiča, Gradnika, Majcna, Debeljaka ter preroka Ezekijela — je uredil pisatelj Zorko Simčič.

Sporočilna simfonija je bilo tudi občinstvo, ki je v govorici glasbe in petja svetostno zbrano poustvarjalo krvavo slovensko dramo; prenekateri je v njej na svoj način odkrival tudi svojo zgodbo.

jz - (po Družini)

Veličastna spominska proslava v Teharjah

Nedelja, 18. junija na Teharjah. Zbrala se je velika množica

Slovencev iz domovine in vseh dežel sveta. Prostor pred spominskim križem je bil okrašen s svežim cvetjem in prižganimi lučkami. Rojaki iz ZDA pa so pridali še zastave Združenih držav Amerike.

Na visokih drogovih pa so prostor krasile slovenska narodna in državna zastava ter žalna.

Sv. mašo je daroval mariborski škof dr. Franc Kramberger ob somaševanju številnih duhovnikov, med njimi Janez Zdešar — teharski jetnik, ki se je rešil z enajstimi sojetniki v noči sv. Alojzija (21. junija 1945).

Škof Kramberger je poudaril v svojem nagovoru, da je samo velika žrtev iz junija 1945 lahko obrodila sad junija 1991.

Pri maši in spominski proslavi je pel zbor Jakob Petelin Gallus iz Celovca pod vodstvom Jožeta Ropica.

Po maši so sledili govori: Lojze Oset, predsednik občinskega sveta mesta Celje, za njim Jože Hubad iz Švice, Marjan Schiffrer iz Argentine, Stane Štrbenk v imenu NSZ in Ignacij Polajnar, poslanec SKD.

Jože Hubad je v svojem govoru najprej orisal dogajanje med vojno, ki

*Med pridigo mariborskega škofa Krambergerja v Teharjah
18. julija 1995 (foto: Marjan Šušteršič)*

je bilo v znamenju okupacije in komunistične revolucije. Pri tem je dejal, da slovenski narod ni okamenel od groze, klonil in se pustil pobijati,

temveč je udaril po morilcih, da bi branil svoj dom in družino. „Pravilna misel in delo ne moreta biti za vse čase teptana in obrekovana. Zato je naša dolžnost in naša sreča to naše spričevalo z vso njegovo vsebino postaviti danes v središče naše zavesti. Boj slovenske vojske proti komunizmu na naši zemlji je tudi boj za temelje, na katerih bi mogli Slovenci po vojni graditi svobodno demokratično Slovenijo, moderno evropsko državo,

*Msgr. Janez Zdešar rešenec iz Teharja bere evangelij
(foto: Marjan Šušteršič)*

kakršne so po vojni začeli graditi evropski narodi, ki jih ni pogoltnil komunizem. O tem boju Slovenske vojske kot našem najpomembnejšem narodnem istovetnem spričevalu mora danes govoriti vsak učenik slovenske zgodovine za našo šolsko mladino.“

Marjan Schiffrer je govoril predvsem mrtvim bratom, najprej o Sloveniji v malem v daljni Argentini. O pobitih domobrancih in drugih žrtvah komunizma je dejal: „Predolgo ste bili pozabljeni. Bolje povedano, ni vas bilo. Niste bili rojeni, niti niste umrli. Bili ste nič. Nič, to je največje ponižanje človeškega dostojanstva. Prav tako vas nihče ni umoril. Ste le mrtvi, strahotno mučeni in ležite v slovenski zemlji. Le počasi so vas odkrivali, začeli ste dobivati imena: kolaboranti, kvislingi. Ubogi, kmečki fantje, žuljavih rok, mnogi izmed vas teh besed še razumeli ne bi. Le

komu od vas naj bi se samo sanjalo, da bi hotel po vojni postati Nemec ali bi želel Slovenijo nemško. Po koncu vojne pa se krivice pri nas niso delile, ampak seštevale in so šle dosledno na vaš račun. Ni vas bilo in se niste mogli braniti." Na koncu je Marjan Schiffrer poudaril: „Rane v dušah, ki jih je zadala vojna, še niso zaceljene. Spomini skelijo. Mi smo strgali obliže s svojih ran, ker mislimo, da se bodo tako odprte zacelile hitreje. Skušali bomo v resnici in s strpnostjo iskati stične točke. Slovenija je tega vredna.“

Stane Štrbenk je med drugim dejal, da se je protikomunistični strani z genocidnim pobojem zunaj boja in petdesetletnim nasiljem nad njo po vojni zgodila velika krivica, ki jo vse do danes še nihče ni popravil in za katero še nihče ni odgovarjal. „Kreatorji politike državnega zbora in drugih državnih ustanov sicer nakazujejo možnost enostranske sprave. Ta naj bi obsegala le deklarativni akt o obžalovanju države za po vojni pomorjene protirevolucionarje in mogoče še postavitev spomenike vsem žrtvam druge svetovne vojne. Podpisniki Poziva državnemu zboru razumemo tak spraven akt kot vsiljen in ga zato zavračamo. Zavračamo ga zato, ker kot tak ne bo rešil ničesar, prizadeto stran pa bo še naprej potiskal v molk, strah in diskriminacijo ter v še globlje sovraštvo in razdor med Slovenci.“

Nova slovenska zaveza obžaluje, da nasprotna stran letos, ko je ves svet zakopal bojno sekuro druge svetovne vojne in si podal roko sprave, ni izrabila te, morda zadnje priložnosti, da bi poravnala dolg in spore iz državljanske vojne in se tako vpisala v zgodovino kot modra akterka in kreatorica slovenske sprave.“

Za zaključek proslave je pevski zbor intoniral domobransko himno Oče, mati, katero je pela vsa množica stojé.

Komemoracija v Kočevskem rogu

V nedeljo, 25. junija se je kljub slabemu vremenu zbralo preko 20.000 romarjev, ki so prišli počastiti žrtve komunističnega holokavsta.

Gozd okoli brezna pod Krenom so rojaki posejali s številnimi lučkami in cvetjem. Na pripravljenem prostoru so bili venci rešencev iz brezna, venec Zveze Tabor, argentinskega društva Tabor, venca NSZ in SKD.

Sv. mašo je vodil ljubljanski nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar ob somaševanju torontskega nadškofa dr. Alojzija Ambrožiča, pomožnega

Ivan Korošec polaga cvetje soborcem v breznu.

škofa dr. Kvasa ter preko 70 duhovnikov.

V nagovoru je nadškof Šuštar poudaril: „Danes molimo za domobrance in za vse druge žrtve brez izjeme, v upanju, da so ti, ki so tu našli tako

Rešenca iz brezna Dejak in Kozina.

hudo smrt, naši priprošnjiki pri Bogu... Toliko je ran, ki še vedno krvavijo."

Na žalni slovesnosti so govorili še Justin Stanovnik, Jakob Planinšek in Božidar Fink.

„Oni, ki so tu »polni samega sebe« opravili svoje zle obrede, so se polastili oblasti in zmotno mislili, da imajo v rokah zgodovino. A minilo je pol stoletja, ko jim je zgodovina sama povedala, da je nimajo," je poudaril Justin Stanovnik.

„V teh gozdovih, omadeževanih z bratomorom, počivate bataljoni domobrancev, počivate vojaki slovenske narodne vojske. Niste bili premagani v boju, bili ste izdani in prodani," je povedal Jakob Planinšek.

„Prišli smo, da se pogovorimo s svojimi mrtvimi ter se obogatiti vrnemo v življenje in delo. Čeprav stojimo ob grobu, nas ne zajema potrnost. Vremena se jasijo. Na Slovenskem vrejo na dan tokovi, ki bodo izmili, kar duši duhovnost in utesnjuje pogum... pričakujemo veliko zmago resnice in pravice..."

Pri maši in kulturnemu programu je pel združeni pevski zbor iz Dobrepolja in Šentjerneja in za zaključek intoniral domobransko himno Oče, mati..., katera je zajela vso množico.

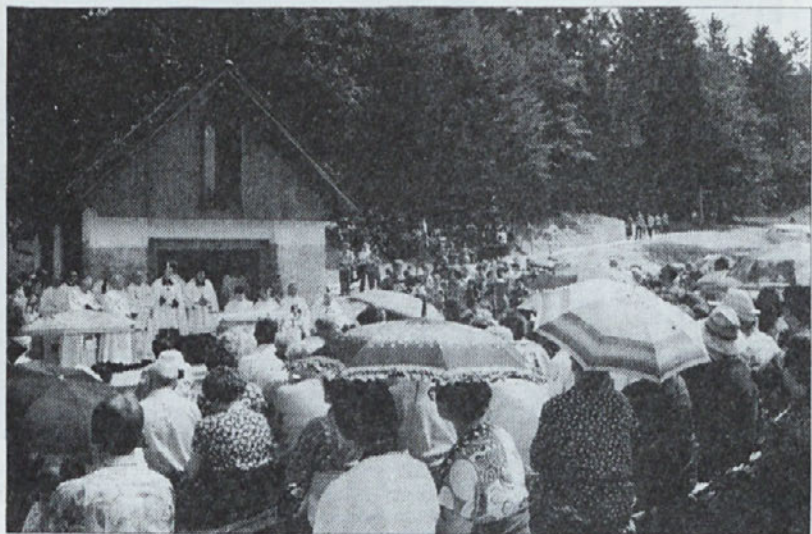
*Pogled na zbrano množico v Kočevskem rogu 25. julija 1995
(foto: Marjan Šušteršič).*

Spominska prireditve koprške škofije na Lajšah

V soboto, 1. julija dopoldne, je bila na Lajšah nad Cerknem spominska slovesnost ob 50. obletnici konca druge svetovne vojne. Na kraju, kjer so partizani leta 1944 pobili 15. nedolžnih žrtev, med njim tudi 2 duhovnika, so postavili spominsko kapelico, posvečeno vsem žrtvam okupacije in revolucije na Primorskem. Od kapele do bližnjega brezna, kjer ležijo nedolžne žrtve, so napravili stezo, ob njej pa postavili lesene

Pri pominskem obeležju

Pred kapelo na Lajšah

križe ter tako uredili križev pot. Sredi poti so postavili spominsko obeležje, prelomljen marmornati steber ob njem pa dve plošči z imeni žrtev.

S 1. julijem so Lajše s svojo kapelo, spominskim obeležjem in križem postale nov vseslovenski romarski kraj. Lajše so s tem dnem postale simbol, mrtvi iz brezna na Lajšah in drugih grobovih so mučenci za Primorsko, je v svojem križevem potu zapisal prof. Otmar Črnilogar.

ZVONOVI SPOMINAJAJO IN OPOMINJAJO

Sv. Urh pri Ljubljani — Trije novi zvonovi

V nedeljo, 2. julija, je ljubljanski pomožni škof Jožef Kvas pri sv. Urhu posvetil tri nove zvonove in blagoslovil obnovljenega Križanega v presbiteriju urhovske cerkve, ki je bil nekoč na urhovskem pokopališču.

„Prišel je čas, da sv. Urh ni več kalvarijsko znamenje sovraštva, temveč kraj molitve, sveti kraj molitve za mir, spravo, kraj, kjer bo rastla ljubezen.“ Besede škofa Kvasa!

Sv. Urh je s svojim slavljem privabil veliko ljudstva. Mnogi darujejo za obnovo. Ta obnova in vračanje cerkve v njej lastno življenje je vsem močno pri srcu.

(po „Družini“)

Spomenik Ivanu Hribovšku

Spomenik Ivanu Hribovšku, zamolčanemu ubitemu pesniku domobrancu je bil v nedeljo 25. junija 1995 slovesno odkrit in blagoslovljen na trgu pred župno cerkvijo v Radovljici. (foto: Marjan Šušteršič)

Spominska proslava pred Vetrinjsko cerkvijo

20. junija 1995. Predstavniki ameriških Slovencev neso venec k spominski plošči v Vetrinjski cerkvi.

Pogled na del množice pri spominski proslavi. (foto: Marjan Šušteršič)

MILAN ZAJEC — 70-letnik

Ker je bil Milan Zajec prvi, za katerega smo v zdomstvu zvedeli, da se je rešil iz brezna v Kočevskem rogu, se ga med slovenskimi protikomunističnimi zdomci od tedaj do današnjih dni drži čar nekakšnega spoštljivega občudovanja, ki se ga ne moremo znebiti tudi, ko ga vidimo med seboj v njegovem živem liku preprostega Dolenjca, kakršen je prišel v veliki svet iskat svobodo. Kar vzbuja naše najvišje spoštovanje, je, da od trenutka, ko se je živ pojavil med nami, z zavestnim ponosom in značajnostjo izvršuje zapoved poslanstva pristno načelnega slovenskega domobranca; kot da se mu je prilepil na kožo vonj vseh tisočih mrtvih domobrancev okoli njega v črni jami Kočevskega roga — kljub vabljenim napevom sirenskih vab, kljub težavam garaške vsakdanjosti v tujini in celo navzlic nedoumni zavesti, da se je rešil... Takšen je med nami, telesno in duhovno zdrav, tudi ob jubileju 70. let. Zato smo ga naprosili, da nam poleg svoje že po vsem svetu znane zgodbe, kako „je ušel smrti“, napiše tudi kratek „curriculum“.

In Milan Zajec nam je napisal preprosto takole:

Milan Zajec, rojen 8. oktobra 1925, vas Veliki Gaber 51, farni patron Sv. Urh. Kmečki sin iz družine 13 otrok (11 bratov in dve sestre). Pet bratov-domobrancev so mučeniško pobili komunistični partizani. Žrtvovali so življenje za ideal: BOG - NAROD - DOMOVINA.

Ob kapitulaciji Italije leta 1943 sem se pridružil Vaški straži v Selu pri Radohovi vasi. Poveljnik je bil Dolenjski Špan Alojzij Groznik. Vaške

straže Selo pri Radohovi vasi, Temenica, Primskovo, Sela, Sela Šumberk, Stična, Višnja Gora, Polica so se skoncentrirale pod Ivančno Gorico pri Stični. Bilo nas je 400 legionarjev. Preje je bil komandant stiške postojanke jugoslovanski podporočnik Nadrah. Po kapitulaciji Italije je prevzel komando vseh omenjenih postojank podporočnik Aleksander Zupan; menda je bil po rangi višji od Nadraha. Menda je bil velik osebni prijatelj komandanta partizanske Cankarjeve brigade. Ravno, ko smo se pripravljali za odhod proti Turjaki, je Aleksander Zorn sklical posvet vseh poveljnikov Vaških straž. Med tem časom je po telefonu poklical v Radohovo vas komandanta Cankarjeve brigade. Zupanov ukaz legionarjem je bil, da ne smemo streljati. Vprašali smo ga, kaj pa, če pridejo partizani. Zupan nam je odgovoril, da partizanov ne bo. Med tem časom, ko so poveljniki imeli posvet, so se partizani v zaščitnih vagonih pripeljali na postajo Ivančno Gorico. Tako nas je torej poveljnik Aleksander Zorn izdal. Partizani so nas razorožili in nas silili, da stopimo v njihove vrste. Na pritisk so se jim skoraj vsi pridružili. Toda že prvi večer so

jim skoraj vsi pobegnili; razen nekaterih, ki te sreče niso imeli. Čez nekaj tednov so me partizani ponovno mobilizirali. Pa se jim nisem nikdar pridružil. Skrival sem so do nemške ofenzive.

Med tem časom je bilo ustanovljeno Slovensko domobranstvo, ki ga je izposloval divizijski general Leon Rupnik. 10. novembra 1943 sem se tudi jaz vpisal v domobranci na postojanki Trebnje. Pa smo se že prvi večer morali umakniti zaradi pritiska partizanske premoči. Umikali smo se preko Dobrnica, Žužemberka, kjer se nam je pridružila tudi žužemberška postojanka, in naprej proti Novemu mestu. Bilo nas je s civilisti 500-600 in smo le z majhno izgubo žrtev prišli v Novo mesto. Že prvi večer so partizani začeli mesto napadati. Upali so, da bodo za Martinovo nedeljo na trgu pekli gosko, kakor je bila dolenjska navada; kar pa se jim seveda ni posrečilo.

Sredi decembra smo bili mladoletni domobranci preko Štajerske poslani v Ljubljano. Takoj smo bili preoblečeni v nove domobranske uniforme in pričeli z vežbanjem. Prav takrat je bil v Ljubljani pogreb 34 domobrancev, ki so padli v obrambi Kočevja. Tudi jaz sem pomagal nesti te žrtve v Gajjunakov na Orlovem vrhu ljubljanskega gradu. Spomnim se tudi, kako smo na realki, ki je takrat bila naša kasarna, proslavljali božični večer 1. 1943. Po lepi polnočnici v stolnici smo priredili prazniku primerno božično praznovanje z velikim, okrašenim božičnim dreveščkom in jaslicami, pri čemer smo prepevali prastare božične pesmi.

Po potrebnem vojaškem izpopolnjevanju smo bili na začetku januarja 1944 poslani na teren. Bil sem dodeljen oklopnemu vlaklu na Rakeku in smo patroljirali od Postojne preko Šentpetra na Krasu do Logatca. Meseca maja je bil na Rakeku formiran domobranski udarni bataljon pod poveljstvom nepozabnega stotnika Vuka Rupnika. Naš oklopni vlak je bil premeščen v Borovnico. Z njim smo patroljirali progo Logatec-Ljubljana. Del naše posadke je bil nekaj mesecev nameščen tudi na Brezovici pri Ljubljani. Meseca januarja leta 1945 je bil naš vlak premeščen v Kočevje, kjer sem ostal do konca vojne.

Dne 2. maja 1945 okrog polnoči smo zapustili Kočevje in se skupno umikali preko Ljubljane na Koroško. Naš oklopni vlak je bil določen tudi za rešitev domobranskih ranjencev. Zaradi oviranja Nemcev in partizanov jih, žal, nismo mogli rešiti. Prišli smo do postaje Otočec, ranjenci pa so bili na postaji Lesce. Bilo nas je okrog 100 domobrancev in če bi imeli malo bolj odločnega in korajžnega komandirja, bi se nam rešitev ranjencev najbrž posrečilo. Tako pa smo se potem prebijali čez Savo in preko Brezije do Trziča, kjer smo se pridružili množici umikajočih se slovenskih domobrancev in civilistov ter po že tolikokrat opisani poti pristali na Vetrinjskem polju.

Kar se mi je godilo potem, sem že drugod bolj obširno popisal (Glej članek „Priča iz brezna mučencev“ v slavnostni številki 5-6 TABORA 1995. - Op. ured.), zato bom tu navedel samo nekaj kratkih potez.

Dne 29. maja 1945 sem bil iz Vetrinja vrnjen Titovim krvolokom v sklopu artiljerijskega divizionu. V Kranju sem se srečal z brati. Bilo nas je šest, ki smo čakali našo usodo. Najmlajši Ciril je bil ločen med mladoletnike, ostalih pet bratov pa smo bili poslani na morišče v Kočevski rog.

1. junija 1945 nas je odšlo iz Kranja okrog 1600-2000 domobrancev. 2.

junija 1945 smo ob svitu dneva prispeli v Kočevje, kjer nas je čakalo 5000 partizanov; tam so bile takrat zbrane vse mednarodne brigade. Po nekaj desetin minut sem bil s svojimi brati odpeljan na morišče. Vsa ta skupina je bila v dnevu in pol 2. in 3. junija pobita. Zatem so privažali tudi druge skupine domobrancev; tudi take, ki niso bili vrnjeni iz Avstrije. Žv nedeljo popoldan sem v jami razvezoval roke nekemu domobrancu, ki mi je povedal, da ni bil na Koroškem; bil je v zaporu v Št. Vidu nad Ljubljano in od tam so jih partizani odpeljali naravnost na morišče. Stokal je, kako mu je bilo žal, da se ni z drugimi umaknil na Koroško, jaz pa sem mu povedal, da sem bil s Koroškega poslan sem...

Jaz sem padel v brezno 2. junija 1945 zjutraj; kot moji štirje bratje. Toda izmed petih bratov je Bog dal samo meni milost in srečo, da sem preživel v grozni jami umirajočih, katerih je gotovo bilo okrog 3.000. Peti dan zvečer sem se kljub temu, da so partizani brezno petkrat minirali, rešil. Po nekaj dnevih tavanja po gozdovih sem prišel do vasi Otavice blizu Ribnice k družini Starc, kjer sem dobil prvo pomoč in hrano. Kako sem jim še danes hvaležen, vea samo Boga in jaz. — Potem sem se skrival po dolenskih gozdovih do aprila 1946. Med tem časom sem z očetom govoril enkrat, z mamo dvakrat in s sestrama enkrat. V zimi leta 1945-46 nisem nikdar videl hiše od znotraj. Vse dneve in noči sem preživel v gozdu ali na kakšnem kozolcu ali podu. Hrano sem dobival od sorodnikov Sirkovih iz Stehanje vasi. Kako naj jim izpričam svojo hvaležnost še danes?

Spomočjo poznejšega škofa Stanka Leniča sem aprila 1946 prišel v Gorico. Škof Lenič je bil tudi moj tolažeči spovednik. Ne smem pozabiti družin Žakljevih in Malovrhovih iz Št. Jošta, ki so mi veliko pomagale pri prehodu čez mejo, in posebej Pavleta Žaklja in Franceta Zorca iz Primorskega. Samo Bog jim je lahko pravičen plačnik!

Potem sem bil v begunskih taboriščih v Italiji, od koder sem 6. januarja 1948 prišel v Argentino. Od 19. septembra 1960 pa sem tu v Združenih državah Severne Amerike. — Sedaj sem v pokoju in se imam dobro. S ponosom povem, da sem od vsega začetka član Tabora DSPB v Clevelandu, ki zvesto vzdržuje veličastno poslanstvo domobranskih mučencev: BOG-NAROD - DOMOVINA.

To je vse.

To je vse? Tako preprosto — vse? Ko pa vendar vemo, koliko je krvave zgodovine v Milanovem kratkem curriculumu in koliko neprespanih noči, žrtev, odpovedi, moledovanja za pomoč invalidom in osirotelim preživelim domobrancem po vsem božjem svetu je v njegovem kratkem stavku: „Od vsega začetka sem član Tabora DSPB v Clevelandu.“ Nikjer nikakšne napihnjen besede, s katerimi še lišpajo izmišljeni komunistični „heroji“. Toda Milan Zajec je takšen. Ko bi imel vso pravico, da razkazuje svojo usodo in obeša na veliki zvon svoje vzgledno načelno delovanje kot večkratni predsednik Zveze DSPB v Clevelandu. Milan Zajec pa o vsem tem molči. Ker je zdravo skromen, kot vsi veliki ljudje. Ne more pa nam prepovedati, da ne bi vedeli za tisoče dokazov njegove neumorne domobranske delavnosti, za njegove zasluge v Gaju junakov Orlovega vrha na pristavi blizu Clevelanda, za

njegove vzpodbude, ko so premnogi obračali srajce po vetru itd. itd. On je svoje poslanstvo potrdil tisočem mrtvim sobojevnikov v breznu Kočevskega roga, ko so nam ga vrnilo živega, da je poslej ostal neumorni glasnik in nadaljevalec njihovega boja za BOGA-NAROD-DOMOVINO.

Za vse to mu ob lepem življenjskem jubileju v neomajni zvestobi domobranskih sobojevnikov in hvaležnih src kličemo: „Domobranec Milan, zdravo!“ Še na mnoga, mnoga leta na braniku svobodne Slovenije!

Hvaležni Taborjani

Tone Jamnikar

PRED LETI

V poletju 1943. leta se je začela tista zmeda v svetovni politiki, ki je rodila pri nas tako strašno jesen, kakor je nismo ne pričakovali ne zaslužili: Turjak, Grčarice, Kočevje, Grahovo, Lašče do domobranske zmage v Kočevju, ki je zavrila plaz partizanskega krvavega divjanja in norenja.

Po padcu Mussolinija v poletju 1943 se je vedelo, da se Italija ne bo več dolgo držala. Na eni strani so njihovi generali vzdrževali še vedno stik z nemško vojsko, da bi oni v maščevanju ne padli na Rim, na drugi strani pa si iskali kraljevi krogi že zvezo z ameriško vojsko preko Madrida in Lizbone, kamor so poslali svoje zastopnike, da so vzpostavili zvezo. Doma v Italiji je vrhovni poveljnik vojske general Ambrosi dajal povelja svoji armadi, naj „se upre nemškemu vdoru v Italijo z orožjem“. Toda ko je nemška vojska še pred premirjem korakala proti Milanu, je Italijani niso napadli... Premirje z Amerikanci je bilo podpisano že 5. septembra in sicer v skladu s sklepom v Beli hiši kot „brezpogojna vdaja“; kako pa se bo naprej ravnalo z Italijo, bo odvisno od njenega nadaljnjega postopanja. Tedaj je bilo dogovorjeno, da bo šele okrog 12. septembra že sklenjeno premirje razglašeno in sicer na ta način, da bo najprej v jutru tistega dne v radiu predavanje o nemški aktivnosti v Argentini, nato Verdijeva muzika in za njo: razglasitev italijanske vdaje; nato pa bo sledil pad ameriških padalcev v bližino Rima, katerim morajo pripraviti Italijani 400 kamionov ter položaj za napadalno obrambo pred Nemci. Italijanski vojni poveljnik je dal navodila generalom, naj se v trenutku „X“ upro Nemcem z orožjem... Navodila, ki jih je poveljnik italijanske vojske v Sloveniji general Gambaro, dobil osebno v Rimu v dneh 6.-8. septembra, so bila, da naj „italijanska vojska skupno s partizani stopi v boj proti nemškim silam na tem ozemlju in pri prehodu“. Toda Amerikanci niso zaupali, da bodo Italijani organizirali odpor, zato so 8. septembra

odpovedali napad padalcev ter razglasili italijansko predajo štiri dni prej, kot so jo oni pričakovali, prav v trenutku, ko je bil pri kralju vojni svet. Spričo nepripravljenosti je nato vojaško poveljstvo dajalo po radiu naredbo „24202“, po kateri naj „italijanska vojska ne začneja sovražnih iniciativ proti Nemcem“.

Tako je tedaj 8. septembra prišlo „razsulo Italije“.

Toda vmes so se dogajale še druge stvari:

Že dve leti je šlo veliki zavezniški politiki za to, kje naj se odpre „druga fronta“. Stalin jo je že od jeseni 1941 zahteval in ameriško-angleški štab jo je pripravljali... čeprav še ni bilo gotovo, kje naj se izkrca na celino. Churchillova teza, ki jo je prav v teh mesecih odločno branil, je bila vdor na Balkan in sicer prav na ozemlje nekje v Istri... S to mislijo je Churchill šel še konec avgusta 1943 v Quebec na pogovor z Rooseveltom, in še potem je ni pustil iz misli do Teherana, decembra tega leta, kjer se je odločila druga fronta v Normandiji — po želji Stalina in Rooseveltovih svetovalcev v Stalinovi službi (Hiss!). Ni hotel angleškega vpliva na ozemlju, ki si ga je izbral za „svojo — sovjetsko vplivno sfero“.

Zato je razumljivo, da bi se Stalin zahodnim zaveznikom tudi — uprl, če bi se izkrcali, celo svoje agente je poslal k Titu z naredbo, naj se v tem primeru — združi z Nemci in naj skupno z njimi napade anglo-ameriško vojsko na svojem ozemlju. Prav zategadelj je Tito poslal svojega zaupnika generala Velebita k nemškemu generalu v Zagreb, ki ga je sprejel in prijateljsko preko njega vzdrževal zveze s Titom, ter ta predlog poslal tudi — Hitlerju, ki ga je pa tedaj odklonil. Istočasno torej, ko so Italijani dajali svoji vojski povelje, naj s partizani ščiti angloameriško vkrcanje v borbah proti Nemcem, je Stalin poslal Tita v zvezo s temi Nemci proti vkrcanju Angloamerikancev...

Partizani pa so bili prav v tem času v Sloveniji tako slabi, da se je sam Kardelj bal, da bodo „hudičevo zgrmeli“. Vaške straže so čuvale red in varovale narod pred uničenjem po komunistih.

Tudi Vaške straže so se pripravljale na tisti dan „italijanskega zloma“ ter so računale tudi že z zavezniškimi simpatijami k partizanski vojski, kajti prav v teh mesecih je vsa komunistična propaganda celega sveta „pritiskala“ za Tita in klevetala Mihajlovića kot „kolaboratorja“. Zato je slednji vaški poveljnik imel pri sebi povelje za ta dan, ki se je glasil, naj se polasti čimveč italijanskega orožja ter se umakne v hribe — v ilegalo, kjer naj bo do partizanov nevtralen... boreč se — tudi z njimi, a pod svojo komando — proti edinemu okupatorju Nemcu.

V ta čas je padel laški zlom dne 8. septembra 1943.

In zgodilo se je, da se italijanska vojska ni borila proti Nemcem, a tudi orožja ni izročila protikomunistični vojski, temveč partizanom, ki so v hipu dobili neizmerno množino najmodernejšega orožja s topovi (in celo avioni), ter ga še s pomočjo italijanskih vojakov naperili na slovensko porotikomunistično vojsko, in ne proti novemu nemškemu vpadu.

Četniki s kapetanom Korpivico so šli proti morju, „zaveznikom Angloamerikancem naproti“, ki da se bodo ob tem zlomu enega sovražnika gotovo izkricali ob istrski obali, kakor je bilo že v projektu. Pri Grčaricah so jih zajeli partizani in Italijani in jih po junaški obrambi uničili, a ujetnike peljali v Kočevje. Od Grčaric so komunisti prepeljali topove na Turjak, kamor so se zateleke vaške straže, umikajoč se z izoliranih položajev v trdnejše enote. Nekaj stotin borcev je sledilo poveljniku kapetanu Cerkvniku, ki so odšli še pravočasno iz gradu, drugi pa so ostali v gradu in se junaško borili — kot Španci v Alcazarju — še teden dni, dokler ni začel goreti grad in zaupajoč partizanski besedi, da se jim ob vdaji ne bo nič zgodilo, je 700 borcev vaških straž padlo v roke komunističnim krvnikom, ki so ranjene borce pobili takoj na pragu gradu, druge pa odpeljali proti Velikim Laščam, deloma jih pobijali spotoma in mimogrede (dr. Kožuh, prof. Petelin itd.), druge pa odgnali v zapor v Kočevje.

Tu so partizani priredili teatrsko komedijo sodišča v smislu sovjetskih monstroznih procesov (pravi učenci boljševikov!) ter na smrt obsodili desetine ljudi... na stotine pa jih sproti odpeljali v Jelenov žleb in jih pobili... (pozneje so domobranci odkrili te masovne grobove).

V Novem mestu so zahtevali komunisti od vaških straž popolno podrejenost in vdajo; ker se jim pa čete niso brezpogojno vdale, so sklenili, da jih v dogovoru z umikajočo se laško vojsko prevarijo in v bližnji soteski uničijo. Toda pred sotesko je dal kapetan Rupnik povelje, in čete vaških straž so se razbežale in tako ušle gotovi smrti v zasedi. Sestali so se zopet na nemški strani. Cerkvnikovi izbežniki iz turjaške zasede pa so se rešili v Ljubljano. Oba ta največja ostanka vaških straž sta postala zametek poznejšega domobranstva. To je bilo v početku še zelo slabo, ter so partizani, še vedno v zaletu s pomočjo laškega plena, premagali grahovsko domobransko četo, v kateri je zgorel pesnik Balantič, in nato še Capudrove oddelke v Laščah. Ko pa se jim je ustavil v Kočevju kapetan Šabič in jih premagal, se je ustavila njih „zmaga“ in padala odslej nagloma iz poraza v poraz prav do tistih dni, ko jih je spet postavila v sedlo — tuja sila, tokrat (1945) tista, proti kateri naj bi bila v jeseni 1943 dvignila svoje orožje...

Zmeda in zmešanost tistih jesenskih mesecev pred leti je povzročila tak razmah partizanstva, da je lahko uprizorila svoje krvave pokole nad slovenskimi protikomunisti, ter svojo rokovnjaško „krvavo rihto“ v Kočevju. S temi je pokazalo svoj pravi azijski obraz, zločinski in neusmiljeni, dovolj, da se je velika večina Slovencev obrnila od njega, in šla proti njim v borbo — žalibog še groznejši poraz, po zaslugi „krive sreče“, usodne zmešane politike svetovnega „nezakonskega zavezništva“ med Ameriko, Anglijo in Sovjetijo.

Bili smo žrtve balkanske politike Anglije, velike zmote Churchillove, ki jo je pozneje izpovedal jasno: „Največjo napako med vojno smo naredili, ko smo podpirali Tita proti Mihajloviču“. To njegovo strateško napako so plačali v tistem septembru 1943 naši borci v Grčaricah, Turjaku, Grahovem, itd., borci, ki so bili z vsem srcem na strani Anglije, ki pa se je odmaknila od njih in se pridružila tistemu, ki je imel nalogo z orožjem udariti proti njim, če bi uspela Churchillova zamisel ofenzive na Balkan... — Komunizem pa je tedaj pri nas pokazal svoj pravi obraz.

Sedaj vidi to zmoto že ves svet. In to je posmrtna zmaga teh naših junaških žrtev. Spominjamo se jih ta mesec in vse te mesece in vse življenje, verujoč, da bo bodoča Slovenija stala na njihovi borbi in na zmagi ideje v Boga, za katero so podvzeli svoj boj in našli za njo smrt, in v smrti božje plačilo in tudi slaven spomin med Slovenci zdaj in bodočih vekih. Slava jim in hvala!

Mirko Kunčič

MOJI SPOMINI NA GENERALA RUPNIKA

Naslov bi se v skladu z vsebino pravzaprav moral glasiti: Kako sem spoznal generala Rupnika? Brez osebnega stika z njim te posmrtnice pač nebi mogel napisati, ker nebi imela nobene zveze z življenjsko stvarnostjo. Da bi kot neznanec neznancu pisal posmrtnico, natrpano s pesniško zanositostjo in izumetničenim literarnim leporečjem, se mi upira.

Seči moram v osebno bolečino, če hočem lik pokojnega generala osvetliti v vsej njegovi neizmerni dobroti in tragični veličini, ter tako nanizati nekaj dogodkov, ki so me po krivuljasti poti privedli do njega. Navajam zgolj suha dejstva brez maščevalnosti in brez mržnje. Zavedam se, da je bilo v tistih razburkanih časih nešteto družin, ki so doživele še vse hujše tragedije.

Nekaj let pred svetovno vojno me je privatni zdravnik poslal v Ljubljansko bolnišnico. Drugo jutro je še pred zdravniško vizitko prihitela v bolniško sobo neka ženska. Sklonila se je k meni in mi šepnila na uho: „V upravi lista so mi rekli, da moramo zatišati, da niste bili zvarovani.“

Pozneje mi je dr. Drobnič, šef Okrožnega urada, blaga duša, izposloval enoletni bolniški dopust. Odšel sem na Gorenjsko, kjer je moja žena — prva ženska članica Časnikarskega društva v Ljubljani — vodila podružnico „Slovenca“ v Kranju. Kljub bolehnosti sem na Gorenjskem pisal za mladinsko prilogo dalje in pošiljal tudi razne dopise.

Izbruhnila je vojna. Zgornjo Savsko dolino je najprej zasedla italijanska vojska. Po treh dneh se je na ukaz Hitlerja morala umakniti in prepustiti Gorenjsko nemški okupacijski oblasti.

Čez nekaj dni je prihitel k meni tamkajšnji župan, ki so ga Nemci začasno obdržali kot tolmača. „Bežite!“ je razburjeno rekel. „Ste na listi oseb, ki jih pošiljajo v internacijo ali postrelijo zaradi protihitlerjanske propagande.“

In sem pobegnil. Peš izpod Triglava v Ljubljano. Vse ogromno folklorno gradivo so mi Nemci pozneje zažgali.

Brez vseh sredstev sem se napotil k tedanjemu glavnemu uredniku „Slovenca“. Izjavil je: „Z vas ni več mesta med nami. Pojdite na deželo delat!“

Drugo jutro sem se napotil k ravnatelju Pokojninskega zavoda dr. Vrančiču. Prosil sem ga, naj mi izplača pokojninski prispevek za zadnja leta, ko sem bil že zavarovan.

„Brez nadaljnega,“ je odgovoril. „Poznam vaš primer. Kot časnikarski poročevalec ste bili „Slovencu“ vsak čas na razpolago; vrh tega ste neprekinjeno urejevali mladinsko prilogo. Niste opravljali priložnostnega dela (v kasteljanščini „changa“, op. p.), marveč redno delo. Po zakonu je bilo vaše zavarovanje obvezno. Oškodovali so vas kar za deset let. Osebno bom uredil to stvar.“

Na posredovanje advokata dr. Žužka je Katoliško tiskovno društvo sklenilo, da mi izplača v obrokih celotni znesek. Tako je bil ta spor povsem poravnan.

S prvim obrokom in z ženo, ki je z otrokom prihitela za menoj, sem se naselil v Stični na Dolenjskem. Žena — prej vneta propagandistka za „Slovenca“ — je trdo delala na polju, jaz pa sem kuhal ter pisal kroniko o požigih, internacijah, streljanju talcev, preseljevanju in drugih nasiljih

italijanskega in nemškega okupatorja. Zložil sem tudi celo zbirko pesmi z motivi, ki so šibala ta nasilja. Vse te zapiske so pozneje partizani dobili v roke.

Po začetnih umorih protikomunističnih veljakov v Ljubljani se je razplamtela komunistična revolucija po vsem Dolenjskem. Začele so padati prve nedolžne žrtve.

Dr. Ferdan, zdravnik v Stični, mi je rekel: „Gospod Kunčič, vsak na vašem mestu bi šel v hosto.“ — „Jaz pa ne grem,“ sem odločno izjavil. „Nisem dlakocepec, da bi zaradi nekih navzkrižij krenil iz enega ekstrema v drug ekstrem. Sem samorastnik. V teh zmedenih časih vse stvari presojam po svoje.“

Sredi gluhe noči je jeknil strel. Planil sem pokonci. Bil sem prepričan, da so partizani prišli pome. Zjutraj sem izvedel, da so ubili sosedovega sina, ker se jim ni hotel pridružiti. Že umirajoč je v naročju matere do kraja izmolil kesanje in izdihnil... Nekaj tednov nato so ugrabili upokojenega orožnika. Zvezali so ubogemu starčku noge in ga tako po tleh vlekli v hosto. Pod drevesom, kjer je bilo velikansko mravljišče, so ga za noge privezali na vejo tako, da je bila glava napol pogreznjena v mravljišču. Umrl je med nepopisnimi mukami.

Tedaj se je v meni spet zganila časnikarska žilica. Pozabil sem osebne tegobe ter začel pošiljati „Slovincu“ in „Slovenskemu domu“ poročila o teh grozodejstvih, pozneje pa tudi poročila o bojih Vaških straž s partizani.

Terencem to ni ostalo prikrito. Neka gospa, dobro informirana, mi je zaupala, da odlašajo z mojo „likvidacijo“ samo zato, ker sem pobegnil pred hitlerjanci in bi tako težko zagovarjali svoj zločin pred domačini.

Poslej sem živel kot preganjana zver. Na Gorenjskem so me Hitlerjanci imeli na črni listi, v Ljubljani so me odslovili, partizani so mi stregli po življenju, fašisti so me z naperjenimi samokresi dvakrat „aretirali“ ter šele na posredovanje stiškega opata č. g. Kostelica, ki je užival veliko avtoriteto, izpustili.

Kljub vsem grenkobam hranim v srcu lepe spomine na dobre ljudi, ki sem jih srečal v Stični. Tako pisatelja Ksaverja Meška, župnika Pečnaka in Sokliča — vsi trije so bili begunci —, nekaj stiških patrov ter županovega sina Jožeta Mestnika, ki so nas hodili stalno obiskovat. Najjim Bog stokrat poplača plemenito razumevanje!

Po ustanovitvi Vaške straže sem govoril na grobu prvega padlega stražarja in mu napisal tudi nekrolog. To je bilo višek izzivanja za

partizane. Nujno so me predlagali za usmrtilcev — na podlagi zaupnih informacij, ki sem jih dobil. Čakali so le še odločitev „od zgoraj“.

Takrat sem stanoval s svojo družino v samotni hiši tik hoste, kamor so vsak čas lahko nemoteno prišli partizani. Zavedal sem se, da so mi dnevi šteti. Poslal sem pismo prošnjo pisatelju Finžgarju, naj posreduje pri Katoliškemu tiskovnemu društvu v Ljubljani, naj mi pošlje zgolj formalni neobvezni uradni poziv, naj nastopim službo. Brez takšnih uradnih listin italijanski karabinjerji nikomur niso dovolili potovati v Ljubljano. Pisatelj Finžgar, ki je med vojno izdal zbirko mojih pesmi, mi je odgovoril: „Posređoval sem za vas, a naletel na gluha ušesa. Njihova sveta krščanska dolžnost bi bila, da bi se zavzeli za vas, ko ste pri njih toliko let z resničnim uspehom delali.“ Upoštevam, da je bil morda po sredi nesporazum.

V skrajni stiski sem se obrnil na generala Rupnika, ki je tedaj deloval v svojstvu ljubljanskega župana. Opisal sem mu svoj brezupni položaj. Čez dva dni sem že dobil ekspresno pismo z uradnim pozivom in njegovim podpisom, naj takoj nastopim službo pri Mestni občini ljubljanski. S to uradno listino sem zlahka dobil dovoljenje od karabinjerjev za odhod. Nemudoma sem odpotoval — prav zadnji trenutek. Še tisto noč so prišli partizani, da bi med odvedli. Moj, zdaj že pokojni, sinko Matjaž jih je na kolenih prosil: „Atka ni. Je šel v Ljubljano. Pustite mamico, saj ona ni nič kriva.“ Po kratkem posvetovanju, poparjeni, da jim je „tiček“ ušel pred nosom, so odšli.

V Ljubljani sem se takoj napotil k županu generalu Rupniku. Predstavil sem se mu in se pristrčno zahvalil za človekoljubno dejanje. Trdno sem bil prepričan, da je bil njegov uradni poziv gola formalnost, ki je imela samo ta namen, da bi mi rešila življenje. Okrenil sem se in hotel oditi.

„Počakajte!“ je general Rupnik zaklical za menoj. Njegov dobrodušni obraz je spreletel hudomušni nasmešek. „Gospod Kunčič, ne bodite naivni. Ali mislite, da bom jaz kot župan kar tako za šalo pošiljal službene dekrete po svetu? Že jutri nastopite službo v Tiskovnem referatu mestne občine.“ Orosile so se mi oči ob tolikšni dobroti. Zahvalil sem se mu znova. Spremljal me je do vrat predsobe in zaklical tajniku: „Gospod tajnik, izplačajte gospodu Kunčiču nekaj tisoč lir za prvo silo.“ Nato se je znova obrnil k meni in pristavil: „Tudi zasilno stanovanje z najpotrebnejšim pohištvom na Gradu sem vam preskrbel. Preden pride družina za vami, bom ukrenil vse, da dobite primernejše stanovanje.“ Presunjen v dno duše sem odšel.

General Rupnik ni gledal sveta okoli sebe skozi politično pobarvane

naočnike, marveč s človeškimi očmi. Kot župan je uvedel povsem nov sistem dobrodelne pomoči. Siromaku v stiski, ki se je zatekel k njemu, ni bilo treba hoditi iz urada v urad, kjer bi ga uradniki pomilovalno gledali. Njegov tajnik je imel pooblastilo, da je obzirno vsakemu izplačal določeno podporo, ki jo je seveda vestno vknjižil. Tako ni vedela levica, kar je dala desnica...

Postal sem uradnik Tiskovnega urada Mestne občine ljubljanske. V tem svojstvu bi lahko napisal marsikatero zanimive podrobnosti, ki pa jih hranim za pozneje.

Še pred prihodom moje družine iz Stične, me je general Rupnik znova poklical k sebi. „Zglasite se na stanovanjskem uradu pri dr. Brelihu,“ mi je velel. „On ima v evidenci prazna stanovanja. Na Gradu s svojo družino ne morete stanovati.“

Dr. Brelih mi je rekel: „Imam za vas pripravljeno lepo stanovanje za Bežigradom v mestnih hišah.“ Uradnik Pegan, komunist, ki je to slišal, je prebledel in zaklical: „Gospod doktor, ne!“ Dr. Brelih je zamahnil z roko in mi dejal: „Jutri se že lahko preselite tja. Potrebno pohištvo pošljemo za vami.“

Ko sem naslednji dan odprl podeljeno mi stanovanje, sem takoj dognal, da se je v največji naglici izselila družina, ki ji je komunist Pegan na svojo pest — verjetno za primerno nagrado — izposloval to stanovanje. Niti toliko časa ni imela ta komunistična družina, da bi počedila vso nesnago...

Sledil je zlom italijanske vojske. Dolenjsko so s pomočjo italijanskih komunistov že zasedli partizani. Moja družina je z zadnjim vlakom srečno prišla za menoj in po zaslugi generala Rupnika našla udoben dom.

Zlom italijanske armade je povzročil nepopisen kaos. Človek se zgrozi ob misli, kaj bi bilo, če takrat na bi bilo na tako izpostavljenem mestu generala Rupnika, ko so Nemci zasedli Ljubljano. Verjetno bi iz maščevalnosti zaradi Simovičevega puča in partizanskih sabotaj izvajali podobne represalije kot so jih na Gorenjskem in Štajerskem, kjer so izgnali tudi duhovnike, še prej jih pa prisilili k najnižjemu delu. General Rupnik je spretno krmaril to ubogo slovensko ladjico med dvema tokovoma, da je svetovni vihar ne bi zanesel v še hujše pogubonosne vrtince.

Stal sem ob ljubljanski železniški postaji, ko so Nemci gnali krčelo italijanskih vojnih ujetnikov mimo. Na svojo grozo sem videl, da je med njimi tudi mnogo Vaških stražarjev. Skočil sem na tramvaj in se odpeljal

na Glince, kjer je stanoval general Rupnik. Stražnikom ob vходу sem pomolil svojo legitimacijo in jih prosil, naj sporočijo generalu Rupniku, da moram nujno govoriti z njim. Čez nekaj trenutkov je že pomolil svojo glavo skozi odprta vrata, se prijazno nasmenil in zaklical: „A vi ste, gospod Kunčič. Kar naprej!“ Pojasnil sem mu, kar sem videl. „Bog se nas usmili,“ je zaskrbljeno vzkliknil. „Tako bom razložil vodilnim osebnostim okupacijske oblasti, da so to protikomunistični bojovníki, in jih prosil, naj jih izpustijo.“ Na njegovo posredovanje so jih res izpustili. Vsi so se pozneje pridružili domobranstvu...

Sledil je tudi zlom nemške armade. Domobranstvo se je znašlo v težkem položaju. Del italijanske vojske se je s težkim artilerijskim orožjem pridružil partizanom, na obzorju pa so bili vidni tudi obrisi nešteti sovjetskih zasedbenih brigad... Dogodki tistih dni, združeni z usodo generala Rupnika, so znani in jih ne bom opisoval, ker se ne spuščam v politiko.

Zadnje tedne sem Tiskovni urad upravljal sam. Šef Ante Gaber je šel na dopust, strojepisko so pa kot partijsko vohunko zaprli. Zadnjo soboto sem zaklenil Tiskovni urad in sklenil, da v ponedeljek pospravim svoje rokopise. Dogodki so me prehiteli. Še isti dan je prihitel k nam domobranski častnik in rekel: „Kaj čakate? Glavnina beguncev že odhaja. V ponedeljek bo morda že prepozno.“ Tako sem naslednji dan po zaslugi domobranskega častnika v dramatičnih okoliščinah s svojo družino srečno prispel na Koroško in pozneje v Italijo. Tudi general Rupnik je delil grenko usodo begunstva z nami. Njegova trnjeva pot v zdomstvu je bila od verodostojnih prič opisana že v vseh podrobnostih. Ne bom stopal po že izhojenih stopinjah in ponavljal, kar so drugi napisali potomcem v spomin in opomin.

Hvaležnost je ena izmed redkih krščanskih čednosti. Če pa kdo neznanu reši življenje, dobi ta hvaležnost še posebno topel privzok. Ugotavljam: Če ne bi bilo generala Rupnika in njegove srčne dobrote, bi moje kosti in verjetno tudi kosti moje družine že zdavnaj trohnele nekje pod koreninami stiških gozdov. Moja hvaležnost je zakoreninjena v Kristusovih naukih, s katerimi je poveličeval ljubezen in hvaležnost kot dve najdragocenejši vrednoti tega sveta in hkrati obsojal ozkosrčnost in sebičnost. Kdorkoli se bo nad to mojo hvaležnostjo spotikal, si bo poslanstvo ljubezni v sramu zakrilo obraz...

Matijo Gubca, voditelja slovensko-hrvaškega upora proti fevdalnim mogotcem in zatiralcem, so pred stoletji v Zagrebu kronali z razbeljeno železno krono. Vrhnja plast ob tem groznem prizoru ni našla besedice

pomilovanja. Tudi Gubca so smatrali za nekakšnega „vojnega zločinca“. Dandanes ga zanosito opevajo neštete pesniške zbirke kot junaka, romanopisci so ga postavili v središče zgodb, zgodovina pa mu je posvetila častno poglavje. Morda se še ni rodil, ali pa se je že bodoči slovenski zgodovinar, ki bo najtragičnejše razdobje naše zgodovine opisal povsem nepristransko in tudi generalu prisodil tisto mesto, ki mu po božjih in človeških postavah pripada. To bo morda šele takrat, ko po sodobnih Pilatih — ki so si ob krik: „Križaj ga!“ doma svetohlinsko umivali roke — ne bo več ne duha ne sluha.

General Rupnik!

Dvajset let je šlo v zaton, kar je bil po vetrinjski žaloigri tudi nad Vami storjen krvavi zločin. Dvajset let je preteklo, kar je bila dopolnjena tragika plemenite samoodpovedi in najdragocenejše žrtve na oltar domovine. Razočarani in zagrenjeni v dno duše ste omahnili na tako drago Vam zemljico rodno in jo s krvavečimi prsi poslednjič ljubeče priželi nase...

Šli ste v večnost kot eden izmed največjih slovenskih poštenjakov s čistimi rokami in neomadeževano vestjo, medtem ko bi Vaš krvniki morali že zdavnaj izmoliti svoj konfiteor. Bili ste zvest varuh slovenskih svetinj, slovenske tradicije in neutruden klicar sloge med nami. Da je bil Vaš glas — glas vpijočega v puščavi, ni Vaša krivda. Če le kdo, Vi, ponižani, zasramovani in opljuvani od nahujskanemnožice, steprebridko občutili, da je nehvaležnost plačilo tega sveta. Šli ste v večnost in se tovariško pridružili narodnima junakoma generalu Maistru in Malgaju ter svojim zvestim fantom — padlim domobrancem.

IMELI SMO MOŽA...

Vsako leto v juniju obhaja društvo Tabor spominsko svečanost za žrtve komunistične revolucije, predvsem pa za domobrance, žrtve komunistične revolucije, predvsem pa za domobrance, žrtve partizanskih pokolov. Letos se bomo še posebej spominjali najplemenitejše domobranske žrtve, v osebi našega voditelja, generala Leona Rupnika.

V Slovenski zgodovini bi težko našli primer tako zavestne žrtve za reševanje naroda kot je to bil general Rupnik.

Njegova najstrožje tajna povezava s kraljevimi in drugimi demokratskimi jugoslovanskimi oboroženimi silami na severozahodu Jugoslavije proti nacizmu priča dovolj jasno o njegovem zaupanju v Zavezniško zmago.

Na drugi strani pa je kot general moral videti začetno šibkost zavezniških sil,

posebno Anglije, ki po Churchilllovem pričevanju ob nastopu vojne še pušk ni imela za svoje vojake. Milijone teh je morala uvoziti iz Amerike — v najem in na pösodo oz. „Lend Lease“. Zavedati se je moral, mnogo bolj kot mi, navadni domobranci, da bo vojna trajala še dolgo, ne pa samo nekaj tednov, kot je to napovedovala OF po napadu Hitlerja na Sovjetijo, in nato zopet po italijanskem razpadu. Takrat je videl množico ljudstva, ki je pribežala v Ljubljano pred partizani. Vedeti je moral, da prisilno mobilizirani partizani samo čakajo, da bi dezertirali, kamor koli že.

Vedel je za usodo Dražgoš, vasice ob Jelovici v selški dolini. Partizani so vasico „osvobodili“, potem pa so kljub rotnju in moledovanju vaščanov napadli majhen nemški policijski oddelek. Nacisti so jo seveda že po dveh dneh zopet zasedli, porušili odnosno požgali celo vas, pobili iz nje vse moške in še nekaj drugih talcev, ženske in otroke pa odgnali v Nemčijo.

Vedel je za partizansko uničenje Grčaric. Vedel je, da se belogardisti prav zaradi partizanskih pokolov iz Turjaka in Kočevja želijo boriti še naprejskupno s partizanskimi dezerterji proti partizanski morilski steklini nad Slovenci. Videl pa je tudi, da — po Prešernu — „na tleh slovenstva leže stebri stari“. Da ni nobenega, ki bi bil pripravljen žrtvovati svoje dobro ime samo zato, da rešuje narod v njegovi strašni stiski.

Dal se je preprosiiti, general stare šole, v svesti si svoje oficirske časti.

Čutili smo z njim, ko je dal razumeti, kako težko prenaša svojo domovinsko dolžnost, da reši Slovence še več Dražgoš. Koliko takšnih, še hujših, so imeli v načrtu slovenski partizani za boljši uspeh komunistične revolucije. Nacisti so pa k temu kaj radi pomagali. Reševal pa je tudi nas, domobrance, da smo lahko z večjo gotovostjo vršili borbo proti krvavemu partizanskemu terorju nad Slovenci, da smo imeli branik pred nacističnimi zahtevami za kontrolo nad nami.

V svoji igri pa je bil popolnoma sam. Zaupati je mogel kvečjemu svoji najožji družini. Povsod dugo so čepeli bodisi gestapovski ali pa rdeči vohuni, da ga na ta ali oni način spravijo s poti. Njegova osebna tajnica je bila partizanska špijonka, zelo pozno so jo prepoznali. Vsaka njegova besedica je bila preresetana po enih in drugih. Ni se mogel zanesti niti na najožje znanke, ker ni vedel, če bi zaradi neprevidnosti ali ob mučenju znali molčati. Nekaj domobrantskih oficirjev, ki so bili v tem pogledu premalo oprezni, je svojo neprevidnost glede svojega načrta za javen upor proti nacizmu plačalo z nacističnim Dachauom in kasnejšo smrtno obsodbo od komunistov v Ljubljani.

Gotovo mu je usoda poljskega upora v Varšavi 1. avgusta 1944 dala prav. Takrat se je 40.000 poljskih oboroženecv „domače vojske“ uprlo Nemcem — tip pred nosom Rdeče armade. Toda Rdeča armada ni prišla na pomoč upornikom tik čez reko Vistulo. Pustila je, da izkruvijo. Izgubili so 22.000 mož s popolno nemško zmago.

Zadnje čase smo lahko gledali ameriški film o Schindlerjevem seznamu oz. „Schindler's List“.

Schindler je bil pokvarjen nacist, ki pa je pri vsej svoji zapitosti znal izbirati od

gestapovskih židovskih ujetnikov delavce za svoje tovarne. Tudi na zelo surov način — zaradi videza. S tem pa jih je reševal nacističnega uničevalnega taborišča Auschwitza. Film predstavlja neke vrste izraz židovske hvaležnosti za takšno njegovo „nacistično“ delavnost.

General Rupnik pa je bil čisti Slovenec, ne nacist. Koliko Slovencev je on mogel rešiti smrti ali pa koncentracijskih taborišč s svojo hlinjeno vero v končno nemško zmago?! Koliko slovenskih življenj je rešil tudi z našo, domobransko pomočjo, ko smo preprečevali partizanske in nacistične množične grozote nad Slovenijo?! Takrat ko so „zavezniki“ bili oddaljeni od nas več kot tisoč kilometrov! To bodo nekoč ugotavljali slovenski zgodovinarji, takrat ko bodo gledali na generala Leona Rupnika v obraz, kot Slovenci na Slovenca, ne pa skozi komunistična ali pa zavezniška očala. Le-ta so danes zaradi lastnega sramu še vedno pobarvana s prevzetimi komunističnimi ukanami.

Takrat bo general Leon Rupnik, sedaj samo naš, postal resničen vzor za vsakega poštenega Slovenca, voljnega, da žrtvuje vse, tudi svoje življenje, za svojo rodno domovino, za resnično svobodno Slovenijo. Slava mu!

FKK

Spominski dan, 29. 5. 1995, v Milwaukee

„Letos mora biti boljše kot prejšnja leta,“ tako smo se pogovarjali. V nedeljo pred spominskim dnem smo se zopet zbrali in naredili načrt. Imeli smo pevsko vajo — uspeh ni bil ravno najboljši... Pevcev je vedno manj, velika skrb, kaj bo jutri! Vremenska napoved slaba — pa nič zato, maša in proslava bosta pač v dvorani. Kako bomo za proslavo peli nove pesmi, ko jih zna samo nekaj starih pevk. Rudija ni več, en sam moški pevec, edino upanje le, če pride Lojze iz Chicaga!

Vreme še vedno slabo kaže, kaj, če ne bo ljudi! Na veliko veselje, ko se je maša pričela, je bila dvorana polna. Dr. Gole je zapel Gospod, usmili se — z vso silo in vnemo smo zapeli za njim in tako skozi vso mašo. V pridigi se je dr. Gole spomnil vseh naših dragih pobitih med vojno, pred vsem pa domobrancev, vrnjenih in pobitih v tistih majskih dneh pred 50 leti.

Sledila je komemoracija. Jože Kunovar, predsednik Triglava, je zaigral slovensko himno na traku in pozdravil vse navzoče, zbor pa zapel Gozdič je že zelen. Nato je spregovoril g. Lojze Galič in se spomnil vseh pokojnih Triglavanov — kar dolga vrsta jih je že! Vsi imajo spominske plošče v cerkvi nad jezerom. Poudaril je, da je naša dolžnost, da naših rajnih članov ne pozabimo.

Helena Frohna je nato prečitala članek: Nikoli te nisem poznala, ata..., mi pa smo zapeli Atek je padel, kar je doponilo žalostno pripoved. Sledila je recitacija Bratu domobrancu, ki jo je lepo podal g. Gregor Goršič.

Zapeli smo Ljubi očka, kaj si rekel. G. Lojze Gregorčič pa je nato z globokim občutkom recitiral Slovenskim domobrancem v spomin. Sledila je pesem: Privriskal je na vrh vasi — a sin se vrnil je domov en sam...

Glavni govornik je bil g. Jože Rus iz Chicaga, ki nam je prinesel pozdrav in blagoslov od brezjanske Marije in z groba škofa Rožmana za ta petdeseti spominski dan.

50 let je, odkar so pod rdečim nasiljem umirali domobranski junaki, katerih grobovi so raztreseni po vsej Sloveniji. Bil je to Veliki petek za slovenske matere, ko so se njihovi sinovi opotekali in padali na potu na Kalvarijo. Njihove žrtve so zadostile pri Bogu, da naš narod ne bi izumrl. — Doma ni vse najlepše! Ljudje se še zmeraj boje pisati imena domobrancev na spominske plošče. Vendar ne smemo postati brebrižni. Čas zahteva, da se izpriča resnica — čista resnica! In potem bo — kot pravi pesnik — potem bo lepo..., ko bo slovenski narod šel na Veliko cesto demokracije, ker so domobranci umirali za to lepšo prihodnost. In takrat bomo zares spoštljivo pokopali vse naš rajne!

Za konec smo še zapeli: Oče, mati in s tem zaključili našo spominsko proslavo. — Bog, Narod, Domovina!

Prosvala 50-letnice pokolov pri Spominski kapelici v Clevelandu

10. in 11. junija je Tabor v Clevelandu obhajal 50-letnico naše narodne tragedije, ko se je prelivala domobranska kri in pojila slovensko zemljo.

Že v soboto, 10. junija zvečer, se je na Orlovem vrhu na Slovenski pristavi zbralo lepo število preživelih domobrancev in njihovih svojcev za kratek nagovor, rožni venec za pokojne, in primerno recitacijo. Kapelica je bila razsvetljena s svečkami v spomin pobitih, zagorel pa je v njihov spomin tudi veliki kres. Predvajalo se je tudi nekaj dokumentarnih filmov.

Glavna komemoracija je bila v nedeljo, 11. junija. Dan je bil čudovit; Gospod ga je naredil prav za nas, da smo dostojno priklicali v spomin tisti strahotni in usodni čas pred 50. leti.

Takoj pri vhodu na Slovensko pristavo je bil velik napis: Ob 50. obletnici pokola Slovenskih domobrancev — namen današnje proslave. Še predno smo se zbrali pred kapelico se je pripeljala dolga procesija avtomobilov, okrašenih z ameriškimi in slovenskimi zatavicami. Ta povorka se je zbrala v Clevelandu, kar je za to proslavo od vsega početka že stara tradicija.

Orlov vrh je bil ves v cvetju in zastavah: ameriških, kanadskih, argentinskih in slovenskih. Sliki škofa dr. Gregorija Rožmana in generala Leona Rupnika sta bili kot vedno na častnem mestu, in slika brezjanske Marije se je komaj videla iz cvetja in lučk. Pred Belo steno, kjer stoji kip domobranca v naravni velikosti, je bilo vse polno šopkov cvetja v spomin pokojnim.

Prikorakala je skupina bivših domobrancev s prapori, zastavami in z vencem, ki sta ga letos nosila dva člana iz milwaškega Tabora, Jože Kunovar in Ivan Bambič ter Albin Bizel iz Rochestra. Kanadsko zastavo je nosil Karl Genorio, prapor pa Tone Štih, oba iz Toronta. Janez Skubic pa je nosil clevelandski prapor. Sledila je velika skupina narodnih noš, več mamic je pripeljalo sinove in hčere v narodnih nošah, najmlajša je bila komaj dve leti stara.

Oglasili sta se ameriška in slovenska narodna himna, nato pa je Milan Zajec pozdravil vse navzoč — iz Kanade, Minnesote, Milwaukeeeja, Waukegana, Slovenije in Argentine, seveda tudi vse iz Clevelanda in okolice. (Govor prinašamo na drugem mestu.) Prebral je telegram predsednika Tabora iz Argentin. Dodal je še nekaj svojih misli v spomin na tiste grozotne dni, ko je sam delil usodo in trpljenje svojih petih bratov in vseh domobrancev. Ta njihov križev pot se je končal v eni izmed jam v Kočevskem rogu. Bog pa je uredil tako, da so se on, Franc Dejak in Franc Kozina rešili iz jame — zato, da so Slovencem in vsemu svetu živa priča tistega, kar bi komunisti tako radi utajili.

Sledila je sv. maša, ki jo je daroval č. g. Franci Kosem, ki že leta z veseljem prihaja med nas na ta dan. Tudi on je, čeprav takrat še mlad deček, okusil bridkosti Vetrinja. Letos pa je že obhajal 25-letnico posvečenja. V slovenskem delu pridige nam je povedal, kako pretresljiv in neizbrisen vtis je naredil nanj lanski obisk Kočevskega roga in brezen s kostmi tisočev slovenskih fantov. Priporočal nam je, naj molimo zanje in za mir ne samo doma, ampak po vsem svetu.

Slavnostni govornik je bil Filip Oreh, rešenec iz Teharij. (Govor prinašamo na drugem mestu.)

Njegove besede so zapustile globok vtis na vse navzoče, saj so izvirale iz srca in iz bridke izkušnje.

Za konec smo zapeli še „Oče, mati, bratje in sestre...“, in po parku so zadonele še drug domobranske in domoljubne pesmi. Po kosilu pa smo preživeli lepo popoldne med prijatelji in znanci.

Udeleženec - M. K.

Nagovor MILANA ZAJCA na proslavi 50-letnice pokolov v Clevelandu

Pozdravljeni in dobrodošli na Orlovem vrhu, ob 50-letnem spominu največje tragedije slovenskega naroda v zgodovini, ko so komunistični partizani pomorili brez sodbe cvet slovenskega naroda, slovenske domobrance in njihove oficirje v letu 1945.

Pozdravljam častitega g. župnik Franceta Kosma, goste iz Milwaukee, Waukegna, Chicaga, Kanade, Evrope in drugih držav severne in južne Amerike, kakor tudi vse iz Clevelanda in okolice.

Pozdravljam Dominika Goršeta, ki bo vodil petje med mašo in pevce, hvala lepa za sodelovanje, najlepša hvala vsem, ki ste pomagali okrasiti Orlov vrh za današnjo spominsko proslavo.

Posebno pa hvala g. župniku Francetu Kosmu, ki bo opravil sveto daritev za pomorjene domobrance in za vse žrtve partizanskega komunističnega nasilja v Sloveniji v letih 1941-1945. Spomnili se jih bomo pri sv. maši in jim izkazali hvaležnost za njihove žrtve.

Oprostite nekaj mojih osebnih pripomb k temu žalostnemu spominu. Dobri Bog mi je na priprošnjo Marije dal to milost, da mi je prihranil življenje, da po petdesetih letih stojim tukaj pred vami in govorim resnico o pokolu slovenskih domobrancev; tako vam, kot vsemu svetu. Zahvala za to milost in dobroto od samega Boga in Marije.

Preveč bi lahko opisoval vaše trpljenje, slovenski domobranci, ki sem ga videl in doživel z vami pred petdesetimi leti. Pet dni sem z vami delil usodo in trpljenje v grobu smrti kraške jame v Kočevskem rogu. Skupno smo bili zvezani, skupno smo trpeli, skupno smo molili, da bi Bogu vdano prenašali trepljenje, ki se ne da opisati. Mene sta Bog in Marija ohranila pri življenju, da lahko povem svetu o zločinu Angležev, ki so nas izdajalsko izročili Titovim partizanom, ki so domobrance zverinsko poklali in pomorili v mesecu juniju 1945.

Dragi moji bratje, Pepe, Janez, Tone, Nace, Stane in soborci slovenski domobranci, počivajte v miru! Vi ste bili na braniku slovenskega naroda, da bi ga rešili najhujšega, da ne bi zavladalo komunistično suženjstvo, ki prinaša narodu teror, preganjanje in trpljenje. Slovenski domobranci so bili zvesti svojemu narodu in svoji veri, duhovnemu vodji dr. Gregoriju Rožmanu in svojemu poveljniku generalu Leonu Rupniku kot vodniku in so skupno branili ideale Bog, narod, domovina in za te ideale žrtvovali tudi življenje, kot mučenci slovenskega naroda. SLAVA VAM!

Takoj po maši bo govor rešenca iz Teharij, takrat mladoletnega slovenskega domobranca. Nato skupno zapojemo domobranksko pesem Oče, mati. — Hvala lepa in Bog vas živi!

Govor FILIPA OREHA na proslavi 50-letnice pokolov v Clevelandu

Dragi soborci, dragi rojaki-prijatelji!

Spominska proslava 50-letnice umora Slovenskih domobrancev je zelo pomembna. Ni to toliko v naše zadoščenje, prav gotovo pa bo pomembna za poznejše zgodovinarje, ki se bodo le morali spraševati, zakaj so bile in kaj so pomenile te in take proslave.

Spominske svečanosti, kater proslavljamo iz leta v leto so ljubezen, ki jo izkazujemo našim pobitim slovenskim domobrancem. Njihova smrt ni bila naravna, bila je kronana z mučeništvom; ti mladi slovenski domobranci so bili pred svojo smrtjo bičani, zasramovani in opljuvani, zato lahko rečemo, da so mučenci.

Tudi jaz osebno sem bil s pomočjo angleške vojske izdan v roke komunistične partizanske vojske v Pliberku. Naša pot od Pliberka do kolodvora mesta Celje je bila nekako mirna. Vožnja je bila preko mesta Maribor. Pot od kolodvora Celje pa vse do Teharja je bila za nas domobrance težka in trnjeva. Marskateri od domobrancev je obležal na tej poti za vedno. Bili smo vse, samo ljudje ne. Teharje — moja nezaceljena rana. Tu sem videl česa je zmožen človek, ko se spremeni v človeško žival. Kaj vse so morali trpeti pred svojo smrtjo ti naši razbičani a vendar ponosni slovenski domobranci. Ne moje, njihovo trpljenje že nosim petdeset let, njih rane so moje rane. Mnogokrat sem z njimi najraje sam. Tu mi prideta naproti moja rojstna brata: eden v Kočevskem rogu, drugi kot ranjenec v Brezovi jami. Kako lahko je nam, ko smo sami trije. Težki smo včasih v svojih izrazih, zato prosim, da nam oprostite. Umor naših bratov domobrancev, bojnih kolegov, nam po petdesetih letih otežuje našega duha.

Mnogi od vas ste sami doživeli trnjevo pot iz Ljubljane do Vetrinja. Na tej poti vam je stal ob strani slovenski domobranec. Bil je svojo zadnjo bitko za Dravski most, da ste tako lahko prekoračili most na Vetrinjsko polje. Bila je zadnja bitka, ki jo je izbojeval za svoj narod.

Draga slovenska mati in oče, tudi vaju se spominjamo ob tej spominski

svečanosti; saj sta darovala na oltar domovine svoje najdražje: življenje svojih sinov. Naša goreča domobranska ljubezen naj se izteka na vaju.

Slovenski oče, general Leon Rupnik, slovenska mati ti je zaupala, da si vodil njene sinove Slave v bojih za slovensko očetnjavo. Besedo velikega Slovenca si izrekel: Narod me kliče. Odzval si se klicu naroda, toda narod po vseh zmagah, ki jih je izbojeval slovenski domobranec, te je 3. maja 1945 odvrigel in te izgnal iz domovine. Bil si slovenski Mojzes, reševal si, kar se je rešiti še dalo, toda narod — politiki — so te zavrgli. Bil se predober.

Slovenski domobranec, odvzeti so ti bili tvoji ljubeči starši. Odvzet ti je bil oče Slovenskega domobranstva, tebe pa so do kosti izmaličili in zmetali v kraške jame. Tudi nam, tvojim bratom, še živečim domobrancem, so nekateri želeli, da vas pozabimo. Za nas domobrance ni bilo lepe besede; bili smo vse, samo narodnjaki ne. Tudi to smo prestali. Pravi domobranec ne išče zadoščenja sebi, išče pa zadoščenje pobitim slovenskim domobrancem.

Sedem- in sedemdesetkrat se odpušča. Ti, slovenski domobranec, pa si umiral tisočkrat in tisočkrat — in vendar si dostikrat zatajen. Slovenski človek te še vedno gleda z očmi, ki so oči komunista. Slovenski domobranec, kdaj vendar boš enak Slovincu?

Mnogi od vas potujete v domovino, da se priključite spominskim proslavam, ki se pripravljajo na slovenskih tleh, posebno v Teharjah in Kočevskem rogu. Prinesite tudi našo molitev na te, s krvjo slovenskih domobrancev oblite grobove. Tudi mi bomo v duhu z vami pri teh svečanostih.

Ob tej 50-letni spominski proslavi na Orlovem vrhu na Slovenski pristavi mestu Geneva države Ohio v ZDA **obtožujemo vse**, ki ste za časa komunistične revolucije nosili orožje ali bili člani komunistične partije, **zločina nad slovenskim domobranstvom in slovenskim narodom**. Mi si ne zadržujemo pravice, da sodimo; to prepuščamo narodu v domovini. Umor slovenskih domobrancev je greh komunistične partije in tistih, ki so v letu 1945 sodelovali z njo. Pred nekaj dnevi sem poslušal na traku novo pesem: Slovenska bolečina je pozabljena, in zopet: Slovenija je prosta kot ptica... tako se slovenski narod v domovini čuti prostega zločina — umora — nad svojimi brati, slovenskimi domobranci. Čuden način sprave! Slovenska mati in oče, nekateri hočejo, da pozabita vse bolečine, ki vama jih je zadala komunistična partije Slovenije, celo hočejo, da pozabita, da sta kdaj vzgojila sinove Slave, katere je dala umoriti komunistična partija Slovenije v letu 1945. Odpuščamo, da; a pozabiti?

Nikdar! -Vsem, ki potujete v domovino, da prisostvujete 50-letni proslavi umora slovenskih domobrancev želimo srečno pot in Bog z vami.

Ko vas božja Previdnost privede v Teharje, Kočevski rog in vsepovsod po slovenski zemlji, vedno nosite s seboj spomin na pobite slovenske domobrance! Slovenski komunistični krvniki hodijo prosti po slovenski zemlji; za svoje delo dobivajo celo velike pokojnine. A za umorjenega slovenskega domobranca ni prostora, kamor bi položil kosti teh slovenskih sinov. Slovenski komunist, najprej obžaluj umor nad slovenskimi domobranci, potem ti bo dano, da se snideš z bratom Slovincem, ki je umiral pod tvojimi udarci, da se spraviš z njim.

Vsem vam, sinovom Slave, slovenskim domobrancem, kličemo: SLAVA VAM!

Dali ste svoja mlada življenja za: BOGA - NAROD - DOMOVINO.

Zahvala udeležencem na proslavi

Čas tako hitro beži, da se človek komaj zave, mesec pa je že pri kraju. Ni dolgo od tega, ko smo se spominjali našega odhoda iz domovine in spomina na naše pomorjene domobrance. Upamo, da je vsakdo, ki je sodeloval, odnesel s seboj nekaj, kar mu bo ostalo v spominu na 50-letnico praznovanja.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste bili navzoči v soboto zvečer pri molitvi v Spominski kapelici in nato ob prižiganju kresa. Tako tudi vsem, ki ste prisostvovali pri nedeljskem mašnem obredu. Maševal je g. France Kosem. V pridigi je podal misel na te svečanosti za naše padle. Pevcem pod vodstvom Dominika Goršeta, ki so s petjem povečali svečanost mašne daritve.

Tudi se zahvaljujemo radio-oddaji „Pesmi in melodije iz naše lepe Slovenije“, Dušanu Maršiču, ki je v slovenski uri na Tony Petkovškovi oddaji vabil na to svečanost. Ameriški domovini, ki je objavljala obvestila in članke za proslavo. Za sobotno razsvetljavo Gregorju Dolinarju in ženi, ki sta tako lepo razvrstila barvaste luči na Orlovem vrhu.

Ob nedeljskem mašnem obredu je bilo navzočih veliko število narodnih noš. Kako je bil to čudovito — duša slovenskega človeka, kako skrito bogastvo se vidi ob tem pogledu — ljubezen, veselje, srčna dobrotà in podoba naroda pod kraljestvom mogočnega Triglava.

Zahvala vsem, ki ste pripomogli, da smo se spomnili teh naših mučencev — naj bo z vami mir in ostane spomin nanje v vaši notranjosti in domu.

Tabor DSPB - S. V.

OB OBLETNICI GRČARIC

Prišlo so zadnji! Brigada, ki je bila določena za spreved so bili sami Gorenjci. Zbralo se je precej vaščanov, ki so nam prinesli cigarete, kavo, vodo, kruh in sadje, ter nas „pitali“ kot dojenčke. Prizor je bil nad vse ganljiv. Stare ženice in mlada dekleta so stale v vrsti in s solzami v očeh tešile našo žejo, lakoto in nas bodrile, naj ne obupamo, da je Bog z nami. Hvala mati, hvala sestra, smo dejali, molite za nas! Zbogom! so dejale in se morale za trenutek umakniti zaradi udarcev puškinih kopit podivjanih zveri.

Sedaj smo bili zvezani z bodečo žico in z vrvmi in naši bratje so se pokazali, kakšni junaki so. Pogumne slovenske matere in dekleta so ponovno prišle do nas in nas tolažile, čeprav so nekatere drago plačale svoje samaritanstvo.

Med množico se je popel na streho avtomobila član sovjetske misije in govoril pol ure. Zmerjal nas je z anglofili, kapitalisti, monarhofašisti, — slavo pa je pel rdeči armadi, komunistični partiji in Stalinu. „Sedaj bomo bili boj z nacizmom, potem pa pride na vrsto anglo-ameriški kapitalizem in ves svet bo rešen. Nastala bo zlata doba, „raj na zemlji“ pod vodstvom svetovnega komunizma!

Ura je odbila sedem, odzvonilo je k jutranji molitvi, mnogi navzoči so se odkrili. Tonček je odmolil Očenaš in Angelsko češčenje. Povelje za odhod. Tonček in zdravnik sta na čelu. Kam? Proti Kočevju! Množica ihti! Zgobom, zbogom, zbogom! Ustnice ji šepetajo: ne obupajte, ne obupajte! Žaljivke nisem slišal v Dolenji vasi.

Spreved se je pomikal zelo počasi. Komuniste to jezi, tolčejo, preklinjajo. Povezali so nas tako tesno skupaj, da smo razkoračeni mogli narediti komaj za čevlji dolg korak.

Komandant in komisar sta bila na konju. Neprijetna stvar v slučaju bega. Zaradi natezanja se mi je žica zajedla v živo meso, roke so mi temnomodro zatekle, izza nohtov je curljala kri. Pri drugih sem opazil isto, zato mi je bilo trpljenje lažje. Postajalo mi je slabo zaradi necirkulacije krvi. To je opazil komisar in me dal še bolj trdo zavezati, misleč, da

simuliram. Zbral sem vse moči, stisnil zobe in molčal.

Na obeh straneh ceste so bili ostanki kapitulirane cesarske vojske. Vse razmetano, dva ubita vojaka sta ležala tam. To je opravila Tomšičeva brigada, ki je bila v zasedi in razoroževala Kočevsko in Ribniško posadko. V presledkih so v Kočevje vozili prazni kamioni, ne da bi nas naložili na nje. Naša pot smrti nasproti je bila prava Kalvarija poškropljena s krvjo. V cestnem prahu sta se videli dve sveži, nepretrgani riži krvi, ki je kapljala izpod naših nohtov, vročina in oblaki prahu pa so nam sušili že itak izsušena grla. Kraški svet je tukaj, ni vode!

Okoli desete ure dopoldne smo se odpočili v cestnem jarku. Nad nas prikoži nemško lovsko letalo in zaželel sem si smrti. Pa ni vžaglo. Poleg mene sedi partizanka, ki opazi moje krvave roke. Pravi mi, zakaj jo nisem prosil, da bi mi popustila žico. Odgovoril sem ji, da sem to storil, pa so mi še bolj zategnili. Neopaženo mi razveže globoko v meso zajedeno žico in me oprosti. S svojega čevlja vzame jermen in mi ga samo provizorično ovije okoli rok, tako, da sem roke lahko osvobodil, kadar se mi je zahotelo. Pripomnila je, da ne smem izkoristiti njene dobrote, ker bi v tem primeru šla njena glava. Zagotovil sem ji.

Prišli smo do neke hiše na samoti. Tam so nam dali vode, nato je bilo lažje. Proti Kočevju smo hodili s polževo naglico. Vso pot so nas tolažili, naj še malo počakamo, pa bomo rešeni te Golgote.

Prihod v Kočevje

V mesto Kočevje smo prišli dne 11. septembra 1943 ob štirih popoldne. Tam je bilo vse polno italijanskih vojakov brez orožja. Sprehajali so se svobodno in nas zasmehovali. Oni, včerajšnji okupatorji, hodijo brezbrizno po mestu in čakajo na odhod v Italijo. Med njimi so vojni zločinci, pa jih nihče ne kliče na odgovor. Pobiti talci, bombardiranje in požgane slovenske vasi! Vse to je bilo Italijanom odpuščeno, ker je bilo to v partizansko korist. Kdo pa so bili od Italijanov pobiti talci? Protikomunisti! Kdo je umiral po taboriščih? Protikomunisti! Katere vasi so požigali? Protikomunistične! Še Turjak boste pomagali zrušiti, potem pa bo končano vaše delo. To se je tudi zgodilo, ko so pri uničenju Turjaka igrali glavno vlogo italijanski topničarji. Nekaj bivših fašistov so partizani celo sprejeli v svoje vrste.

Samo mesto Kočevje je bilo močno zastraženo z bunkerji in z bodečo

žico. Po ulicah patrole in strojnična gnezda, pri katerih so bili pobalini, stari 14 do 15 let. Tu smo bili deležni sprejema, kakršnega znajo organizirati samo proletarci. Skoli in s poleni metrskih drv (klafter) je stala nahujskana drhal na ulicah, skozi katere smo šli. Kot na povelje so začeli kričati in bítí kar po naših glavah, mi pa smo molčali kot grob. Ta sprejemni špalir se je vlekel vse od bloka do igrišča gimnazije, kjer so to vlogo prevezli partizani, ki so iskali svoje žrtve.

Zbrali so vse civiliste okrog nas, ki so kričali „Smrt izdajcem plave garde!“ Niso vsi kričali, nekateri med njimi so tudi jokali. Ta masa zahteva, da nas linča! Partizani nas ščitijo. Dali so nam prepečenca, vode in po eno cigareto. Zelo lep postopek, kajne? Vidite, tovariši, mi vas ščitimo pred ljudsko sodbo, mi vas ne bomo pobili, ljudstvo pa to zahteva od ogorčenja. Pripominjam, da garjevih prostitutk tudi tukaj ni manjkalo. Njih hinavsko izigravanje in zasramovanje je doseglo tu višek proletarske kulture. Saj je bilo razumljivo to početje. Dosedanji kalabreški ljubčki se poslavljajo od njih iz mimoidoče kolone, ki se vrača domov v Italijo. Sedaj si morajo te prostitutke pridobiti novih simpatij pri vojski, ki je prevzela oblast.

Komunisti so prepoznali našega Jocota, ki je bil deležen težkih udarcev. prepoznal ga je Franček Smole iz Cuzne vasi pri Trebnjem, ki se je predal s Srečkom vodu pri Št. Joštu. Komisar Dolenjskega odreda Nace Majcen iz Mokronoga in Jerič ter tisti v fašistovski srajci, ki je ubil Jožka Jakuša, Mačka in Vodiškega, prihajajo k nam, šepne Pavlin iz Suhadola. Ogledal sem si jih dobro. Vsi trije so bili v fašističnih srajcah z zavihanimi rokavi, s pogledi krvnikov. Nace in Jerič imata brke kot njihov malik Stalin. Iščejo in tudi najdejo mnogo znanih žrtev.

To so glave Dolenjskega odreda, sodniki, morilci. Ogledal sem si njihove, s kocinami porasle roke, katerih se je že držalo veliko nedolžne krvi, ogledal njihovo orožje, brzostrelke, pištole in nože. V teh rokah je torej usoda Dolenjske!

Odhod iz Kočevja

Povelje za odhod iz mesta Kočevja je bilo dano ob 5.30 popoldne po eno in polurnem zasramovanju in pretepanju. Kam? Nihče ne ve. Samo še sedem kilometrov marša imamo, pa boste rešeni, pravi komisar brigade. Sprevod zavije na levo po cesti proti Mozlju. Pobili nas bodo, nas je obšla slutnja! Skozi nahujskano drhal si utira pot moticiklist-kurir. Odda

pismo komisarju. „Škoda, hudič,“ sikne, ko ga je prebral. Zavili smo nazaj v mesto. Drhal nas molče spremlja do gradu, samo nekaj jih kriči. Kot blazna je tulila 50 let stara ženska: „Smrt beli gardi!“ Pa jo je partijec, ki je bil določen za našo stražo, popravil, „da smo mi plava garda“, nakar je obrnila lajno, vse dokler nismo izginili v grajskem dvorišču.

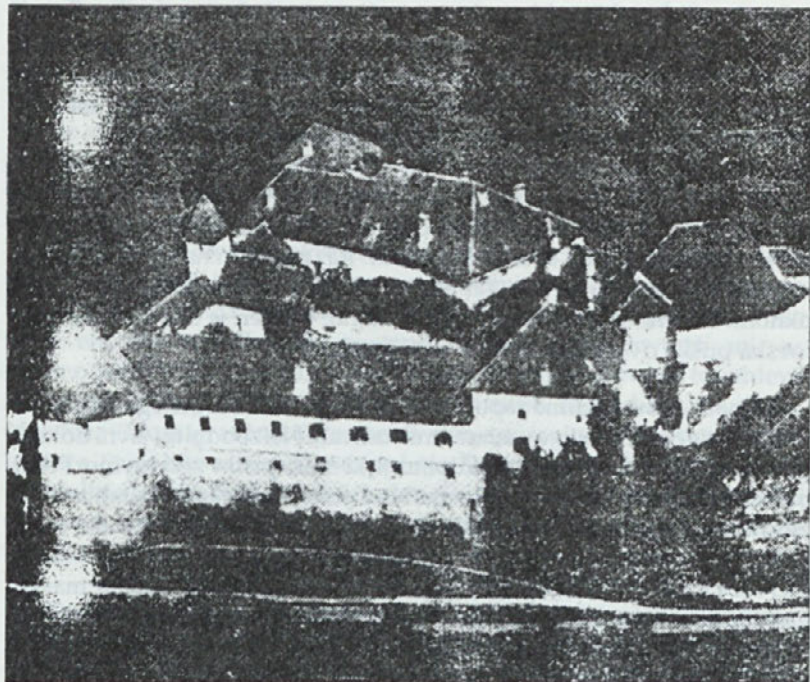
Ko smo šli od gradu, nas je neki moški fotografiral. ta slika je bila objavljena v Vestniku, kar pomeni, da je bil ta fotograf naš človek. Grajska vrata s težkimi zapahi se zapro za nami. Razvezali so nas in podelili po celicah, 35 v eno, ki so bile 3 metre široke in 5 metrov dolge in z enim oknom. Blazine so pobrali in prinesli slamo, v kateri je bila podtaknjena lovska puška dvocevka. Oddali smo jo stražarju.

Zapori „Osvobodilne republike“ so bili prazni. Nobenega fašista — vojnega zločinca ni bilo v vseh sedmih celicah. Neizpodbitni javni dokazi partizanskega sodelovanja z okupatorji, ki mora priti v zgodovino. Pečat barbarstva, pečat krvave revolucije. Nad odhajajočo kolono italijanskih zločincev ni padla niti ena zbadljivka, niti en izpljunek, niti en udarec ali kričanje. Razjarjena množica ni zahtevala smrti ali vsaj pravično kazen. NOVA OBLAST CELO ŠČITI ITALIJANSKE KOLONE! Lažno masko Osvobodilne fronte si je zakrila, a spregledanci molčijo, ker sovrag preži za sleherno žrtvijo. Ob zarji rdeče svobode si želim smrti! Antikrist stopa v krvavi tempelj morije!

V celici št. 4 delajo seznam. Major, odredni zdravnik Kuhar, upa na rešitev. Kot angleškemu državljanu se mu ne sme nič hudega storiti. A ostali? Predložil bom seznam merodajnim, zavzel se bom za vas, da boste čimpreje rešeni. Jaz sem mu dal moje psevdonimno ime. Vedel sem, da bo prišlo v partizanske roke. In kaj je bila posledica? S pomočjo Zlatka so prepoznali vse, ki so se skrivali pod tujimi imeni. Zdravnik Kuhar je bil velika dobričina. Svoj obrok hrane je vedno podelil med mladoletnike, ostali sta mu le dve žlici tople vode. On je bil prvi zaslišan in takoj odveden neznano kam. — Zvedeli smo, da so Boruta nezvestnega odpeljali v Ribnico v bolnišnico, ker so ga zaradi zasliševanja hoteli spraviti k zavesti, pa je čez dva dni podlegel ranam.

Straža v zaporu

Komandir — žandarmerijski narednik, namestnik žandarmerijski podnarednik Petrič, brat mirnopeškega župnika, oba v službah pri Italijanih, sedaj pri OF komisar — partijec budno pazi na vsak migljaj. Prvih

14 dni ne govori veliko, ali vedno poroča komandantu mesta, ki je dal vse razen podnarednika Petriča razorožiti in 13. oktobra 1943 likvidirati. V zameno so prišli drugi, zveri v človeški podobi, organi državne varnosti — oznovci.

Zasliševanje

Zasliševanja so se vršila večinoma ponoči, včasih po vso noč in po večkrat. Spanja nismo poznali. Prvi je bil Strniša, drugi Marinčič Rudolf, tretji Vošnjak Tonček itd. Po vrnitvi od zasliševanj so jih dali v tretjo prazno celico, kasneje v prvo. Tem so se priključili: Milanović, Malovrh, Lisac, Konečnik, Končan, Tomažič, Kien, Stepec, Murn, Mihelič, Capuder, Habič, Jesenovec, Jerman, Bačnik, Mavec in Not. Cigota, Balanta in Jocota je izdal bivši partizan iz Kambičevega štaba, kateri se je predal Balantu pod Gorjanci. „Zlatko“ se je klical. Njega in Gabrijela Jesenovca, ki se je izdal, da je v odredu vohunil za partizane, so po zaslišanju odvedli v novi Dijaški dom. Tam sta ponči razrezala odejo, jo zvezala skupaj, se po njej spustila z drugega nadstropja in pobegnili. Jesenovcu se je posrečilo priti

do Iga, tam so ga ujeli in ubili. Zlatku se je utrjala odeja, pri padcu si je zlomil levo nogo, a se je kljub temu priplazil do sosednje vasi, kjer so ga ujeli in pripejali nazaj v hodnik zapora. Ležal je na golem betonu brez zdravniške pomoči. Noč in dan je vpil zaradi bolečin. Za izdajo so mu obljubili svobodo. Delil pa je usodo ostalih 12. in 13. oktobra v Mozlju.

Jocovo zasliševanje: Jože Stepec (Baselj), rojen aprila 1918, Migovska gora, Mirna. „Joco, v katerih borbah si bil?“ — „Povsod me je bilo dovolj!“ — „Koliko partizanov si ubil?“ — „Kolikor sem jih videl!“ — „Koliko nabojev si izstrelil?“ — „Kolikor sem jih imel.“ — „Ali veš, kaj te čaka?“ — „Krogla v glavo!“ Podpis: Jože Stepec. Bil je junak in kot tak je šel tudi v smrt!

Tone Podgorc

Še o nekemu, ki mora biti pozabljen

„Petdeset let od zmage nad nacizmom in fašizmom je dovolj veliko razdobje, da bi mogli o njem razpravljati in misliti brez sovraštva in torej dobiti do polpreteklosti distanco... da bi iz distance mogli misliti na polpreteklo obdobje brez sovraštva. Kjer ni distance, je sovraštvo, kjer je sovraštvo, ni distance in kjer ni distance tudi ni sprave.“

Spomenka Hribar v Razgledih, št. 19

Distanca torej je, po petdesetih letih, čeprav ni nikjer rečeno, da mora biti distanca med božjo jezo nad Adamom in Evo, ki sta prekrila njegovo edino prepoved, toda trajala je malo časa.

Tudi distanca med Kajnovim umorom Abela se najbrž ni vlekla dolgo.

Dosti je še distanc v sv. pismu in nobena ni poudarjena kot nujna, da bi začeli misliti brez sovraštva. Tudi tisto, da bi bilo sovraštvo, kjer ni distance, ne velja. Še manj pa velja, da kjer ni distance, tudi ni sprave! Ad fontes! K izvirom! ker smo se izgubili med potjo, ki ni ravno pripravna za obravnavo ontoteoloških problemov!

Milko Kos v drugi knjigi Gradiva k slovenski zgodovini navaja

zanimiv primer o distanci. Prihrumele so avarske čete, posilile kopico Slovenk in jih prisilile, da so živele z njimi. Čez manj kot eno leto so prijekali na beli dan mali Slovenci-Avarčki, ki so jih matere bile prisiljene sprejeti. Raste tam mladina — Kos ne pove koliko je bilo vseh ali enega ali drugega spola, zgodovinsko še sedaj ni dokazano, če jih je bilo deset ali dvanajst tisoč — toda materam je ostal spomin na ta dogodek tako odvrten, da so vzgajale otroke samo za maščevaje. Ko so otroci dorasli do šetnajstih let, so s pomočjo mater prikrajšale očete za eno glavo. Toda bili so tujci, ostali so tujci, ki so pred tolikim časom zagrešili tak in tak zločin. Distanca je bila, torej po tako dolgem sožitju in mešanju krvi, ne bi smelo biti sovraštva. Tudi sprava bi bila lahko, saj jih je vezalo krvno sorodstvo, toda ni prišlo do nje: razžaljenje mater je bilo tako težko, da so maščevanje prenesle v drugi rod. Morda so take vrste žalitve takrat jemali tudi bolj resno. Vendar Milku Kosu je padlo v oči prav okrutnost Slovencev, v tem primeru Slovenk, prav kakor drugim zgodovinarjem. Slabe lastnosti pa se podedujejo.

Krščanska vera, navade in morala bi s sprejetjem tam v sivi preteklosti morale spremeniti naš narodni značaj, bi kdo mislil. Cerkev je tudi praznovala svoje distance, ki so jih imenovali sv. leta. Vsakih petdeset let je Cerkev praznovala sv. leto, vse dokler seni izrodilo. Čeprav zgodovinarji niso zapisali naravnost, da je šlo za denar, smemo iz pičlih podatkov sklepati, da je sprva šlo za „viljenje“ — štirje mišičasti možakarji so z vilami odmetavali denar v zakladnico. Potem že ni bilo treba več vil, zadosti so bile grablje, potem so postale pa tudi grablje odveč. Sv. leto je ostalo, toda drugače kot je bilo...

Bržkone je Cerkev prevzela sveto leto iz judovske vere. Judje so imeli sv. leto uzakonjeno za vsakih sedem let, ko so pustili počivati zemljo, živali, niso pobirali sadežev z drevja, ne sejati ne kositi niso pustili — zemlja je praznovala. Odpuščeni so bili dolgovi, pozabljeni prepiri. Bilo je sv. leto...

Še drugo sv. leto je poznala judovska vera: vsakih sedemkrat sedem let so praznovali Judje in njih sužnji z velikim bliščem veliko sveto leto, ko so judovske družine in rodovi spet dobili nazaj zemljo, ki so jo prodali, zaigrali ali zastavili pred desetletji. Pozabljeni so bili vsi dolgovi, sužnji

so postali svobodni ljudje, le kdor ni maral zapustiti gospodarja, so mu simbolično pribili ušesa na podboje gospodarjeve hiše, tako da je vsak vedel, da je postal član družine.

Torej Judom ni bilo treba, da bi se skrivali za distanco, skušali so skrajšati dobo sovraštva, ki, čeprav morda ni izginilo, se pa vsaj javno ni moglo pokazati. Resnično, Kranjci nismo Judje — slabši smo, čeprav zviška gledamo nanje. Pišem o oni in drugi strani.

Za časa obiska dr. Dularja smo se preživeli domobranci in starešinstvo srečali z njim v Slovenski hiši. Prebranih je bilo deset točk o spravi, za izpolnitev katere so rekli, da so nujne, če se hočemo spraviti. Točke so bile natisnjene potem tudi v Taboru. „Poglej sprava“ mi je šlo po glavi! Ena izmed njih je bila prekop in pokop generala Leona Rupnika, za katerega grob se še danes ne ve. Že takrat se mi je zdelo, da se med ljudmi, ki imajo še nekaj morale, ki resno želijo spravo, ni treba pisati pogojev sprave, vendar sem potem videl, da sem se motil! Udbomafija je imela že takrat tako močno postojanko v Argentini, da bi bilo zastonj pisati ali ne pisati pogojev za spravo.

Zgodovinska in časovna razdalja od Rupnikove smrti je, celo daljša je kot je bila pri Judih, toda do sprave ni prišlo, čeprav eni dokazujejo, da se je že „dogodila“, drugi z istim prepričanjem trdijo, da do sprave še ni prišlo in da tudi ne bo. Ves čas smo imeli med nami rdeče agente in bila so leta po začetku zdomstva, ko se Rupnika ni smelo omeniti. Spoštenimi in načelnimi ljudmi so prišli z nami še l. 1945 hladni računarji, ki so se skrivali za našimi hrbti. Bili so prav tisti, ki so mu največ dolgovali. Tudi o teh bi morali pisati naši in rdeči zgodovinarji. Pravzaprav naši so že, rdeče pa je bilo tako sram, da so morali izdati v Zagrebu in v hrvaščini drobno knjižico Rupnikovih grehov „O zločinih okupatorjevih sodelavcev“.

Mladi ne bi smeli pozabiti, da smo takrat živeli v času, ko je Bog z veliko metlo pometal narode slabiče, stari pa to itak vedo, ker jim je bil takrat denar Bog kot jim je danes. Rupnik je vedel, da v vojni vihri lahko izgine tudi naš narod. Usojeno mu je bilo ozemlje prav na prepihu Evrope, bil je pregrada do Jadranskega morja velikonemštvu že od naselitve. Vse so storili, da bi ga spravili z drugimi sosedi, ki so bili tudi željni raja pod Triglavom, s poti.

Morda sta bila nacizem in fašizem drugod v Evropi bolj nevarna kot

pa komunizem. Naš narod je začel razžirati črv boljševizma od znotraj in mu začel srkati življenjske sokove. Bil je prav tisti, ki se je prelevil pred nekaj leti in ki ga poznamo sedaj pod tolikimi različnimi imeni. Nihče ni v tistih časih pomislil, kaj bi bilo, če bi komunisti zasedli Ljubljano. S kakšno naslodo bi okupator spustil v zrak univerzo, Narodno in vseučiliško knjižnico, šole, arhive, kulturne spomenike, začel z morijo in maščevanjem, da bi nam uničil narodno bogastvo, ki si ga je narod nakopičil v stoletjih, ker je vedel, da si bo zakone in usodo pisal sam, če bo hotel, da ga drugi sosedje upoštevajo sebi enakega.

Uničen je bil Turjak, zgorelo je Grahovo, raztepen je bil Zapotok, le majhen „neosvoboden“ otoček se je držal pri Sv. Urhu in branil dostop do Ljubljane. Valjali so se po kolenih pred gen. Rupnikom ali pa so se poskrili tisti, ki bi morali stopiti pred okupatorja in spregovoriti z njim jasno besedo o mednarodnih pravicah odprih mest, o njegovih dolžnostih do zasedenega naroda. Nad škofa Rožmana so ga poslali, da bi on izprosil usmiljenje za trpeče ljudstvo.

Danes ne dolžimo samo komunistov za našo narodno nesrečo, danes vidimo, da so bili mešetarji iz našega tabora tako krivi, krivi posebno še sedaj, ko so začeli delati razlike med ljudmi, ki so padli v bratomorni vojni za iste ideale. Rožman da, Rupnika ne; naši da, drugi ne, predvsem Ehrlich in tisti, ki so se prvi uprli rdeči povodnji ne.

Veliko se razpravlja o razvrednotenju NOB-a, kot da bi kdaj res obstajal. Bila je vojna, edinstvena prilika za polastitev oblasti in polastil se jo je komunist, ki je bil najbolj okrut in ki si je sam vzel legitimacijo do nekakšnega NOB-a.

Čudno, zakaj je z naše strani potihnilo pisanje in govorjenje o tistih prvih žrtvah — p. Cerar jih ceni na 1050, drugi čez 1500 —, ko še ni iz naše strani počil noben strel? Torej so bili izdajalci, ovaduhi okupatorju, kvizlingi dve, triletne otroci, stare ženice, smrt dočakujoči možanci na zapečku? Te in njim podobne je hotel zaščititi in obvarovati gen. Rupnik, ponižane in razžaljene, brez sodnika sojene, brez krivde obsojene, ki jih takratni politiki niso marali poznati. Tukaj ni šlo za nekaj vasic — spomnimo se samo, da sta Gorenjska in Štajerska pod rdečo revolucijo prišle ob slovenski značaj v nekaj letih, ker je izginila inteligenca, duhovščina, slovenske šole, slovensko uradovanje in slovenske knjige.

Če bi Španci izgubili Alcázar, so imeli še devet drugih, Slovenci mo

imeli samo eno Ljubljano, ki jo je ubranila peščica junakov, da smo obstali kot narod. Niso je izropali rdeči osvoboditelji, ni okusila šibe okupatorja kakor druga srednjeevropska mesta.

Dosti je vedel gen. Rupnik o dobrih in slabih lastnostih Slovencev, le slovenske zahrbtnosti ni poznal. Ob koncu prve svetovne vojne smo imeli Slovenci politika dr. Šušteršiča, ki je od takratnih slovenskih oblastnikov zahteval pismo, da ga bodo pustili izvrševati njegov poklic, tudi v primeu, da njegova stran izgubi v Avstriji. Gen. Rupnik je bil bolj naiven, ali pa je politike iz l. 1945 poznal bolje; vedel je, da tudi če je desetkrat podpisano, ne bo bič zaleglo. Njega so skušali rešiti Hrvati, potem ko je že od Slovencev v Serviglianu dobil za plačilo za svojo žrtev od prav tistih udbaških mešetarjev, ki jih je pomagal reševati, da bi ohranili „čiste roke“. Ni se našlo v tistih časih nikogar med Slovenci, ki bi pomagal rešiti sinova — morali so se za to zavzeti Hrvati.

Resnica se počasi prebija na dan, vendar prišla bo, ko bodo „mešetarji“ s spravo že desetkrat pozabljeni. Prišla bo na dan velika zasluga gen. Rupnika pri reševanju slovenskega naroda in podlost mešetarjev z njegovo krvjo, telesom in dobrim imenom.

Vse do takrat se ga pa spominjamo kot pokončnega človeka, ki je poslal slovenske učitelje in domobrnce na Primorsko, da bi jo rešil, ker je že takrat mislil, kako jo bi rešil, kar je tri leta kasneje zakričal ubijalskemu vodu v obraz: Živeli Slovenci! Živela Slovenija!

Morišča v Krištan Dolu in Starem Hrastniku

„V teharsko taborišče so nas spremljali partizani na konjih iz Ljubljanske brigade...“

„Pobijali so jih slovenski partizani 3. bataljona Narodne obrambe; to je bila prva brigada...“ (Dok. šte. 32 in opomba 1 pod črto).

„Vodila nas je v smrt Cankarjeva brigada. Komandant te brigade je bil neki Tekavec.“ (Dok. šte. 18)

„Stopil sem na rob jame, polne trupel, ki so se zvijala v smrtnih krčih. Nočno tišino so pretresali kriki in hropenje umorjenih. Zaprl sem oči in sklonil glavo, pričakujoč konca. Čakajoč na smrt, sem odpuščal svojim morivcem. Krvnik me je s pestjo udaril pod brado in siknil: Glavo gor! Prijel me je za levico, takoj pa sem zaslišal pok pištole in občutil udarec na tilnik. Skozí močgane je šle edina beseda: konec...“ (Dok. šte. 14)

1) Vojska narodne obrambe je bila bivša VDV (vojska državne varnosti), izraziti elementi KP, razni zločinci, večinoma „glažutarji“ iz Hrastnika. Ti so bili v službi Wehrmachtschafta; tako tudi surovi Gustelj Ulker, nadzornik na postaji. Pozverinjen je gledal v tla in stalno preklinjal Marijo.

Milovan Djilas leta 1942 o Stalinu („Borba“, 7. nov. 42 in Cankarjeva založba 48, Ljubljana)

„...Kaj je še večja čast in še večja sreča, kakor čutiti, da je tvoj najbližji in najdražji tovariš — Stalin? Stalin je postal najdražja podoba... Veliko in močno domovino socializma je Stalin smelo popeljal po poti sreče in blagostanja... Kje bi bil danes svet brez Sovjetske zveze? Brez Stalina bi sonce mračno svetilo... Stalin je ustvaril veličastno pesnitev o svobodi in bratstvu med ljudmi in narodi. Lenin in Stalin sta storila, da se človek veseli življenja. Človeku, delu, pomladi sta dala sinjino, cvetju vonj, pticam pesem in ljudem dušo. Onadva sta storila, da sije sonce ljudem svetlo in jasno.“

„¿Y, qué tal?“ bi na vse to dejal Frtavčkov Gustl: „Pa pravijo hudobni jeziki, da nista bila dobra. Škoda bi pa le bila, če bi sedaj sonce ne b'lo več tako jasno.“

„Ta njihov ljubljani Stalin je skupaj s Hitlerjem najhujši zločinec človeštva,“ trdi Sirc.

Niall Ferguson v Sunday Telegraphu (15. 1. 95) opozarja, da je krivično dolžiti Hitlerja vsega hudega, obenem pa pozabiti na Stalinove zločine. Stalin je po najnižjih cenitvah, če izpustimo smrti zaradi lakote, ki jo je povzročil sovjetski sistem med leti 1928-1941, dal pobiti 7.9 milijonov sovjetskih državljanov, kot „razredne sovražnike“.

Kondor - Buenos Aires: „Pa se še vedno dobijo nekateri bedaki, ki jim ne gre v glavo, kako, da se je naš narod upiral komunizmu in vsem, ki so oboževali Stalina!“

Ljubo Sirc: „Komunistična partija se je vsilila NOB kot voditelj — hegemon“ — in je iz nje napravila nekaj popolnoma drugo. Ljudje, ki so se zares hoteli boriti proti nacifašistom, so se znašli v nemogočem položaju. Če so bili v NOB, je bil pritisk, da se udeležijo revolucije in ubijanja. Če so bili izven NOB, so jih komunisti proglasili za izdajalce.“

Nadalje citira članek M. Djilasa iz knjige Wartime str. 75: „Kdor želi

voditi vojno in revolucijo, mora biti pripravljen ubijati, ubijati svoje sonarodnjake, celo svoje prijatelje in sorodnike."

„Smrt vsakemu, ki se bori proti okupatorju izven OF. Če bi se, ga je treba imeti za petekolonaša in izdajalca ter ga likvidirati."

„Spomladi leta 1943 so se jugoslovanski komunisti pogajali z Nemci. O tem pričajo nemški dokumenti, ki jih je izsledil Walter Robert in jih objavil v knjigi »Tito, Mihajlović and the Allies«". Tudi Djilas navaja Roberta in priznava, da so podatki točni.

„Pogovora z Nemci so se udeležili Vladimir Velebit, Koča Popović in Milovan Djilas. Šlo je za lojalnost partizanov do Nemcev, ker so se hoteli »posvetiti« četnikom ter pripraviti na borbo z Britanci, če bi se ti izkrcali v Jugoslaviji. Morda je šlo za vojno zvijačo, toda zakaj potem ne bi mogli razložiti kot vojno zvijačo tudi ravnanja drugih." (Slovenec, 15. 4. 95)

Iz govora L. Peterleta na Žalah: „Med praznovanjem zmage nad nacifašizmom z Zahodni Evropi in Sloveniji je bistvena razlika. Na Zahodu je zmagi sledila svoboda, demokracija, pravna dejanja,... pri nas pa je novi totalitarizem vzel svobodo in preprečeval demokracijo za nadaljnjih 45 let."

Dr. Andrej Vovko: „Medtem, ko Balkan gori naprej in, ko se kljub vsemu krepí upanje, da bodo vojni zločini, ki so bili tam zagrešeni, vsaj delno in simbolično kaznovani, pa se je v slovenski državi od zmagovalnih »triumfov« osvežena in opogumljena levica spet lotila gonje proti državnemu tožilcu Antonu Drobniču. Način, kako so to počeli leta 1990 in kako to obnavljajo v letu 1995, ko naj bi že imeli pet let demokracije, spominja na zlate boljševiske čase pogroma... Najbrž ni naključje, da je do obnovitve poskusa odstranitve tožilca z njegovega položaja prišlo potem, ko je slovenska kriminalistična služba po nalogu državnega tožilstva končno začela zasliševati nekatere osumljence za po(vojne) zločine. Nekdo, in ni težko ugotoviti kdo, se je očitno odločil, da je treba tudi najmanjšo možnost morebitnega slovenskega »Haaga«, pa čeprav samo moralnega, zatreti že prav na začetku." (Slovenec, 20. 5. 95)

Anton Jeglič: „...Sprava bi po koncu vojne bila vsaj mogoča, vendar so bili komunisti prepričani, da je prava rešitev drugačna. Pomorili se vse nasprotnike in pobijali tudi tiste, ki jim tako ali drugače niso ustrezali. To pa so dejanja, ki spadajo že v obdobje povojnega dogajanja komunistične

oblasti. Prav v tem obdobju pa so nastali pravi vzroki za sedanje stanje... Domobranstvo je nastalo kot upor proti vedno hujšemu komunističnemu nasilju in pobijanju tistih, ki so se hoteli upreti okupatorju samostojno brez komunističnega pokroviteljstva.

Poboji, za katere smo vedeli vsi, čeprav si o njih nismo upali govoriti, ker je bilo to smrtno nevarno, so bili le ustrezen uvod v proces »prestrukturiranja« vsakega posameznika in družbe. Cilj je bil seveda brezrazredna družba, v kateri posameznik ne pomeni nič. Brezobzirno, hladnokrvno pobijanje je bilo partiji potrebno, da moralno močni ne bi začeli ugovarjati. Strah za preživetje je povzročil, da so se ljudje začeli »pravilno« vesti in razmišljati. V nas je nastal mehanizem samocenzure... in se vsidral, globoko v našo podzavest... To pomeni, da ljudje svojih misli niso več izražali, oziroma so sploh prenehali misliti in so začeli govoriti in misliti le še to, kar jim je vsiljevala oblast. Slovenci smo tako postali ustrezni za sodelovanje v številnih procesih. Najjih nekaj omenim za osvežitev. Genocid nad kmečkim prebivalstvom z »obvezno oddajo«. Ta je uničila slovensko kmetijstvo in kmeta. Ko so ga uničili, so mu širokogrudno ponudili delo v tovarni. Sprejel je, ker ni bilo druge izbire. Oblast si je tako ustvarila proletarijat. Ta »razred« se je hitro sprijaznil z lažjim in manj odgovornim delom, s stanovanji, posojili, kar vse ni bilo od trdo prisluženega dela.

Nacionalizacija. Ideološka indoktrinacija v šolah. Izničenje tradicionalnih, moralnih vrednot. Razvrednotenje narodne zavesti in materinega jezika. Zatiranje vsake ustvarjalnosti. Sramotenje verskih čustev in vcepljanje sovraštva do Cerkve. Kratenje človekovih pravic in svoboščin.

Še in še bi lahko našteval, vendar je to delo, ki čaka neskorumpirane zgodovinarje.“ (Slovenec, 20. 5. 95)

Marcel Koprol: „Velike slovenske majske slovesnosti so končno za nami. O njih lahko zdaj, ko so se strasti umirile, zapišemo, da so pri večini slovenskega prebivalstva pustile težko opredeljiv občutek nelagodja; povzročilo ga je nenadno spoznanje, da so nas zmagovalci brez pravega razloga prisilili skupaj z njimi praznovati zmago njihove revolucije.

Njihov načrt je preprost: z obujanjem in vsiljevanjem svojih spominov in širjenjem prikrojene resnice nas skušajo vrniti v čase naše mladosti, ko so bili oni in njihovi zdajšnji osi veli ideološki botri vsemogočni oblastniki.

Dogodki zadnjih tednov namreč kažejo, da to le ne bo tako, da bi simbole preteklosti počasi pozabili in, da smo s prikazni preteklosti enkrat za vselej opravili. Še več; vse postaja čedalje bolj navzoče, saj nam slovenski nacionalkomunisti z vsiljivo nesramnostjo še naprej ponujajo vse na vsakem koraku." (Slovenec, 3. 6. 95)

Omalovaževanje države

Predsednik Kulturnega foruma pesnik Jože Snoj je sedANJI slovenski oblasti v odprtem pismu očital, da omalovažuje našo državo, ker se je pokazalo ob četrti obletnici osamosvojitve.

1. Oblasti niso bile pripravljene prirediti vseljidskega praznovanja tega praznika.

2. Zunanje ministrstvo je našim diplomatsko-konzularnim predstavništvom po svetu poslalo svoje stališče, da je do slovesnih sprejemov tujih pomembnih osebnosti ob tej priložnosti negativno razpoloženo.

3. V spomin na nekdanji dan mladosti, 25. maj, je občinska vlada v Novi Gorici s svojim LDS-ovskim podmladkom na pobočju nad mestom obnovila napis NAŠ TITO in s tem pokazala svetu zvestobo enemu največjih diktatorjev tega stoletja.

4. Po naših šolah so še pogoste proslave 25. maja, ko se zamolčuje spomin na našo osamosvojitve.

• Čigav cinizem?

Vlada je po enem letu končno vendarle sklicala krovno državno-cerkveno komisijo, ki naj bi uredila razmerje med državo in Cerkvijo v Sloveniji. Cerkvena stran je javnost obvestila o nekaterih nepravilnosti vladinega ravnanja pri tem.

Tajnik stranke (bivše) komunistov je ta odziv cerkvenih strokovnjakov pospremil z opazko, da skuša Cerkev z veliko mero cinizma uveljaviti osnovo za urejanje odnosov z državo in da je le-to brezkompromisno napadla.

Cinizem naj bi bil torej, če cerkveni strokovnjaki omenijo pomisleke o ravnanju vlade? Ali bi morali molčati kot vseh 45 let enoumja? Kaj si dediči revolucije še vedno drznejo lastiti pravico razsojanja, kdaj sme kdo odpreti usta? Namesto da bi zdaj vsaj petdeset let (toliko časa, kot so narod tlačili), molčali nam hočejo ti strokovnjaki totalitarizma tudi v demokraciji narekovati, kaj smemo misliti in kaj govoriti.

Ugovore cerkvenih predstavnikov, označiti za cinizem je, milo rečeno, čisto navadno norčevanje in cinizem brez primere.

• Proslavljanje revolucije

Nova zaveza štev. 17: Za zagatno stanje v slovenski državi so odgovorni najvišji oblastniki. Tu ima posebno mesto predsednik republike, ki ve in govori, da je ustanovitev samostojne Slovenije mejnik in temelj za dialog in sodelovanje, vendar tega dialoga in sodelovanja ne zna, ne more ali noče spodbuditi. Nasprotno, od vsega začetka se priklanja eni strani, ob vsaki priložnosti se brani s tistimi, ki so vzpostavili in zavijali prejšnji totalitarni režim. Niti v slavnostnem govoru (na proslavi 50. obletnici konca vojne) ni mogel brez izrecne pohvale komunistični stranki, ni obsodil njenih pokolov neoboroženih Slovencev med vojno, ampak jih je povzdignil v možato „nepopustljivost“ partije do okupatorja in njenih nasprotnikov. Povojne poboje desetisočev je seštel v „več kot tisoč“ in prevzem oblasti s kr-vavim terorjem v imenu svetovne revolucije je zameglil v vzpostavitev socialističnega sistema mimo demokratičnih pravil „v imenu sanj o pravič-ni družbi“.

• Oživljanje komunizma

Janez Janša v *Slovincu* (24. junija): Analitiki Partije so „vračunali“ v svoj „sestop“ z oblasti — ostati poleg in v pravem trenutku z ustrezno kombinacijo starih metod in novih prijemov vnovič vzeti vajeti v roke. Danes smo v Sloveniji priča renesanse komunizma. Spoštovanje človekovega dostojanstva velja spet samo za tiste, ki so teptali človekove pravice, žrtve komunističnega nasilja pa najostanejo to, kar so vedno bile: žrtve brez pravic. Komunisti, ki so jih bila še do pred kratkim polna usta besed o vladavini delavskega razreda in družbeni lastnini, so se čez noč prelevili v levičarje in liberalce in postali lastniki tovarn, bank in igralnic. Glavni motiv in vrednota „prebarvanih“ komunistov je dobiček.

Branko Rozman — „Družina“, 9. julija 1995

TISKOVNI SKLAD TABOR:

Tone Zidar	40
Milena in Edi Gobec	30
Jožef Zelle	100
Pavla Dolinar <i>v spomin na</i> <i>moža Milana Dolinar</i>	20
Vili Zadnikar	20
France Boh	10
Hinko Zupančič	10
Albin Bazilij	5
Tabor DSPB Milwaukee <i>v spomin na pobite</i> <i>domobrance</i>	100
Franci Rupnik	10
Edi Vajder	30
Rudi Kolarič	100
Mara Kolman <i>v spomin na</i> <i>moža Ludvika Kolmana</i>	60
John Hainrihar	20
Rudi Lekšan	10
Slavko Štepec	20
Milan Dular	20
Iva-Marjetka Zajec	10
Karl Zajec	70
Milan Zajec <i>v spomin na</i> <i>pok. Lino Matičič</i>	130
Zupančič Lojze <i>v spomin</i> <i>na Ano in Jože Lah st.</i>	75
Jelka in Ciril Pfeifer	30
Avgust Šepetalec	5

Janez Turk	300
Jože Bizjak	30
Albin Bazilij	30
Lojze Gregorič	50
Janez Kremfel	5
Rev. Vladimir Kozina	50
Vinko Vrhovnik	10
Ciril Štepec	20
Frank Grčar	20
Jože Vrtačnik	10
Rudi Lukež	20
Ga. Ivana Voljčjak	20
Milena Potrč <i>v spomin na pok.</i> <i>go. Lino Matičič</i>	50
Dandy Novak <i>v spomin na</i> <i>pok. go. Lino Matičič</i>	20
Andrej Marolt	10
Tone Avguštin	10

ROŽMANOV DOM

Vera in Martin Globočnik	200
Dano Šerko <i>v spomin na pok.</i> <i>go. Lino Matičič</i>	50
Milan Boc <i>v spomin na pok.</i> <i>go. Lino Matičič</i>	50
Ga. Tinca Fajfar <i>v spomin na</i> <i>brata Maksa ob 10-letnici smrti</i>	100

SOCIALNI SKLAD

Katica Drev	20
-------------	----

V Malargüe je umrl naš član in naročnik in podpornik Rožmanovega doma dr. Franc Luskar.

V bolnišnici v Munro pa je 13. avgusta po mučni bolezni preminul tehnični urednik „Tabora“, soborec Dušan Dimnik.

Obeh se bomo spomnili obširneje v prihodnji številki Tabora.

VSEBINA

Spomin - opomin	261
SPOMINSKE SLOVESNOSTI V SLOVENIJI OB 50-LETNICI DOMOBRANSKIH POMOROV:	
Večerna simfonija petja in glasbe	262
Veličastna spominska proslava v Teharjah	263
Komemoracija v Kočevskem rogu	266
Spominska prireditev koprške škofije	269
Zvonovi spominjajo in opominjajo - Sv. Urh pri Ljubljani - trije zvonovi	270
Spomenik Ivanu Hribovšku	271
Spominska proslava pred vetrinjsko cerkvijo	272
Milan Zajec — 70-letnik	273
Pred leti — Tone Jamnikar	276
Moji spomini na grala, Rupnika — M. Kunčič	279
Imeli smo moža	285
Spominski dan v Milwaukee	287
Proslava 50-letnice pokolov pri Spominski kapelici v Clevelandu ...	288
Nagovor M. Zajca na proslavi 50-letnice pokolov v Clevelandu ...	290
Govor Filipa Oreha na proslavi 50-letnice pokolov v Clevelandu ..	291
Zahvala udeležencem na proslavi	293
Ob obletnici Grčaric — Jože Sladič	294
Še o nekemu, ki mora biti pozabljen — Podgorc	299
Morišča v Kristan Dolu in Starem Hrastniku	303
MNENJA IN DEJSTVA	304
Omalovaževanje države — Branko Rozman	307
DAROVALI SO	III

NAŠA NASLOVNA SLIKA

Ko je komunistična sodruga septembra odbila ponujeno roko sprave in vsako misel na sodelovanje proti okupatorju, je po Grčaricah in Turjaku z množičnimi grobovi zajetih nacionalnih borcev v Jelendolu in Mozlju dokazala, da z njo pač noben sporazum ni mogoč in da je nekomunističnemu narodu preostala samo še obramba z vsemi sredstvi. Samo zato je nastalo slovensko domobranstvo. Zato je njegov ustanovitelj gen. Leon Rupnik povsod, tudi na desetinah protikomunističnih tablorov množice pozival: „Združite se za slovenskim domobranstvom!“ Žal jih je bilo premnogo, ki tega poziva niso hoteli slišati in so zato samo zaradi puhlih skupinskih stremljenj pripomogli, da so komunisti leta 1945 lahko izvršili slovenski holokavst in je tudi gen. Leon Rupnik 4. septembra 1946 odšel v zgodovino skozi vrata mučeništva. Zato nas danes gen. Leon Rupnik že iz zgodovine poziva: „Svobodni Slovenci, združite se! Za Boga, Narod, Domovino!“ Ga bomo sedaj poslušali?

Hurlingham Sucursal Correo Argentino (Bs. As.)	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 1596
	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 2619